

GESTIÓ DELS CADÀVERS D'ANIMALS DE COMPANYIA

DEONTOLOGIA I VETERINÀRIA LEGAL

CURS 2010-2011

FACULTAT DE VETERINÀRIA DE LA UAB

Eduard Pedrola

NIU: 1156620

DNI: 39920104Q

Anna Tirado

NIU: 1156041

DNI: 29210227C

ÍNDIX

Introducció.....	7
Secció 1: Fonaments teòrics.....	9
1.1. L'animal de companyia.....	9
1.2. Conceptes, etapes i tipus de mort.....	10
1.3. Drets de possessió dels cadàvers d'animals.....	12
1.4. Necròpsia.....	13
1.5. Formes d'eliminació dels cadàvers.....	14
Secció 2: Legislació.....	19
2.1. Legislació comunitària.....	20
2.2. Legislació estatal.....	24
2.3. Legislació autonòmica catalana.....	27
Secció 3: Treball de camp.....	39
3.1. Enquestes a veterinaris clínics.....	39
3.2. Enquestes a estudiants de veterinària.....	44
3.3. Enquestes a propietaris d'animals de companyia.....	47
Conclusions.....	55
Bibliografia.....	59
Annexos.....	63
Annex I.....	64
Annex II.....	68
Annex III.....	70
Annex IV.....	74
Annex V.....	76

INTRODUCCIÓ

A l'hora de plantejar-nos quin seria l'objectiu de la nostra investigació, teníem clar que volíem explotar un tema íntimament lligat a la clínica de petits animals, ja que és on es troba el nostre objectiu professional, i que, a més, fos quelcom del dia a dia, aquella cosa amb la que tot veterinari clínic s'ha d'enfrontar, perquè d'aquesta manera en podríem treure un profit i un volum de coneixements reals i aplicables. La llista d'opcions no va arribar a ser gaire llarga, ja que el tema de la gestió dels cadàvers dels animals de companyia va sorgir gairebé de forma espontània al pensar en les condicions que ens havíem fixat. A més, aquest assumpte posseeix un encant especial de cara a treballar amb ell, ja que gairebé mai s'ha tocat en cap assignatura, per no dir mai, al llarg d'aquesta carrera; almenys en la nostra experiència. D'aquesta manera, vàrem topat amb quelcom que està lligat a la disciplina a la qual volem orientar el nostre futur professional, que formarà part del dia a dia d'aquest, i del qual, abans de començar a treballar-hi, no en coneixíem gaire més detalls que la gent del carrer, que no tenen res a veure amb aquesta professió.

L'animal de companyia ha arribat a tenir un lloc molt important dins la nostra societat. Uneixen famílies, fan companyia als solitaris i, en definitiva, ocupen un nínxol que no és gaire diferent del que ocupen les persones més properes a nosaltres. No és estrany, doncs, que quan arriba el moment se'ls acostumi a acomiadar de la mateixa manera. La incineració és una de les solucions més emprades, però també hi ha gent que recorre a l'enterrament. Aquestes opcions són *vox populi*, les coneix com a mínim tothom que ha tingut alguna mascota, però no són les úniques solucions disponibles, i de fet, moltes vegades podem estar actuant fora de la llei si recorrem a l'enterrament.

No obstant, tot i que per als propietaris dels animals el sentiment pot ser la única guia que tinguin, la gestió del cadàver ha de ser un procediment molt més formal per a un veterinari, ja que es poden posar sobre la taula diverses qüestions de tipus higiènic i sanitari sobre aquest tema. A raó d'això, la pedra angular d'aquest treball són els aspectes legals que regulen el destí dels cadàvers dels animals de companyia a tots els nivells, és a dir, Unió Europea, Estat Espanyol i Generalitat de Catalunya. Cada un d'aquests estaments té diverses normatives al voltant d'aquest tema, i cada un té la responsabilitat de desenvolupar una sèrie de competències. L'objectiu de tot aquest paquet legislatiu és evitar el contagi de diverses malalties infectocontagioses (tant a altres animals com a humans), la contaminació de sòls i aqüífers i el manteniment de la higiene dels nuclis urbans. També hem tingut en consideració aquells animals de companyia que normalment no gaudeixen d'un lligam emocional tant fort com el gos i el gat, com serien els ocells, rosegadors, conills, rèptils i altres mascotes de les conegudes com a "nous animals de companyia". La majoria dels propietaris d'aquests animals no estan disposats a pagar el que costen les gestions que se solen donar a gossos i gats, però, com veurem, la llei contempla algunes opcions més econòmiques i igualment vàlides, com la deposició en abocadors controlats.

També hi ha la qüestió, d'un caràcter molt més ètic que no pas legal, de la conservació i manipulació del cadàver abans de la seva eliminació. Això afecta més que res al

personal veterinari, quan té la custòdia d'un animal que acaba morint a la clínica mentre no hi ha el propietari. En ser un assumpte que es toca diàriament, és relativament fàcil perdre part de la sensibilitat i respecte que mereix aquest succés (en realitat és útil esdevenir relativament insensible quan un treballa amb la malaltia i la mort, però mai s'ha d'arribar a perdre el respecte en cap mesura), i que s'acabi donant al cadàver un tractament que decebi profundament al propietari. Tot això, però, no està fixat d'una manera específica a la llei i, tot i que un propietari descontent pot portar un veterinari davant dels jutjats per aquesta qüestió, normalment només es pot apel·lar a les injúries vers la integritat emocional d'aquest, o bé a "no haver acordat que les coses es farien així". En alguns països sí que tenen fixat com ha d'actuar el veterinari davant d'aquests casos perquè els propietaris se sentin més protegits, i alhora, el clínic tingui una orientació més clara. Tota l'argumentació al voltant d'això l'hem inclòs com una mena de preàmbul al gruix més important d'aquest treball.

Finalment, com a treball de camp hem decidit enquestar a tres col·lectius de persones diferents: els veterinaris clínics de petits animals, els estudiants de veterinària i els propietaris d'animals de companyia. En alguns casos hem subdividit aquests grups per a poder comparar entre diferents categories del mateix grup (per exemple, propietaris de gossos i propietaris de gats). Són enquestes senzilles (diferents per a cada grup) però amb un objectiu molt clar, que podríem definir en general com "establir quin és el nivell de coneixement de les possibilitats de gestió dels cadàvers de companyia en els diferents col·lectius afectats".

SECCIÓ 1

FONAMENTS TEÒRICS

1.1. L'animal de companyia

Només cal pensar un moment en què constitueix la nostra dieta per adonar-nos que la major part del volum de materials d'origen animal dels que necessitem desfer-nos prové dels animals de producció. Cada dia, als escorxadors del nostre país s'hi sacrifiquen milers de caps de bestiar, dels quals no en podem aprofitar totes les parts, donant lloc al que coneixem com a "subproductes d'origen animal" (unglats, pell, contingut intestinal, materials específics de risc, òrgans i teixits decomissats, etc.). Així mateix, a les granges s'hi donen moltes situacions, de les més quotidianes a les més catastròfiques, que convé resoldre mitjançant sacrificis sanitaris (cap part de l'animal es destina a consum humà). Essencialment, tots aquests residus no són gaire diferents dels que ens planteja el sacrifici d'un gos o d'un gat, ja que la composició d'aquests és pràcticament la mateixa. No obstant, la relació que tenen aquests animals amb l'ésser humà sembla que els fa mereixedors d'un tracte especial –de fet, el reben en vida, i és lògic que també el rebin després de la mort. Cal, doncs, establir una frontera entre els animals domèstics que hom adopta amb una finalitat "social", i els que són utilitzats com a animals de renda, ja que el tractament del seu cadàver també serà diferent. Aquesta definició d'animal de companyia la podem trobar en algunes normatives europees i espanyoles sobre sanitat animal i gestió dels residus d'origen animal – normatives que seran comentades més endavant amb més profunditat.

Per exemple, segons la Llei 8/2003, de 24 d'abril, de sanitat animal, un animal de companyia és aquell "*animal que tingui l'home en el seu poder, sempre que la seva tinença no tingui com a destí el seu consum o l'aprofitament de les seves produccions, o no es dugui a terme, en general, amb fins comercials o lucratius*", categoria que inclouria tant gossos i gats com animals de terrari, ocells i animals de granja sense explotar. La mateixa llei també ens defineix una categoria més restringida, a la qual, amb permís d'algunes excepcions puntuals, gairebé només hi podríem incloure el gos, el gat, i potser el conill de companyia o la fura; és la d'animal domèstic: són "*aquells animals de companyia pertanyents a espècies que criï i posseeixi tradicionalment i habitualment l'home, amb la finalitat de viure-hi en domesticitat a la llar, així com els d'acompanyament, conducció i ajuda de persones cegues o amb deficiència visual greu o severa*". El Reglament (CE) N° 1609/2009 del Parlament Europeu i del Consell, de 21 d'octubre de 2009, pel qual s'estableixen les normes sanitàries aplicables als subproductes animals i productes derivats no destinats al consum humà i pel qual es deroga el Reglament (CE) N° 1774/2002 (Reglament sobre subproductes animals), ofereix per a l'animal de companyia una definició molt més senzilla; exposa que és "*l'animal criat per a fins diferents de la ramaderia, tals com l'acompanyament*".

Òbviament, la normativa és molt estricta i precisa amb aquests temes per qüestions sanitàries evidents, i en particular la legislació pertinent a les restes dels animals de renda, ja que els seus subproductes són àmpliament utilitzats en molts camps i cal

evitar que certes parts d'aquests es destinin a consum animal o consum humà, amb la finalitat de prevenir la transmissió de diverses malalties infeccioses i parasitàries. Això no succeeix amb els cadàvers dels animals de companyia perquè mai es destinen a consum humà. Amb aquests darrers la normativa és igualment estricta (és la mateixa, de fet, però la majoria de disposicions només són d'aplicació en animals de renda), però certament molt menys extensa, ja que ningú concep altres maneres d'eliminar-ne els cadàvers que no siguin la incineració o la sepultura, i ni molt menys aprofitar-ne les seves parts per a fins comercials i industrials. A tall de curiositat al respecte d'aquesta última afirmació, hem inclòs com a l'annex I el Reglament (CE) Nº 1523/2007, del Parlament Europeu y del Consell, d'11 de desembre de 2007, pel qual es prohibeix la comercialització i la importació a la Comunitat, o exportació des d'aquesta, de pells de gos i de gat y de productes que les continguin. Aquest Reglament no es va redactar sinó per tranquil·litzar la població i mirar d'assegurar-los que les pells d'aquests animals no serien utilitzades per a cap tipus de finalitat.

L'objectiu d'aquesta reflexió és acotar d'una manera clara i formal el subjecte de la nostra investigació, ja que, si bé el més freqüent és que aquest tipus de gestions es realitzin en gats i gossos, també hi ha gent que adopta animals de companyia de diferent naturalesa (com una gallina o un conill, animals típicament de renda), i que segurament, quan arribi l'hora, també requeriran una gestió del cos digna d'un animal de companyia, més que no pas la pròpia d'un escorxador.

Per descomptat, hi ha altres animals que formen part de categories molt menys voluminoses quant a nombre de caps morts i sacrificats que els animals de renda i els de companyia. Els cadàvers i/o parts d'animals de circ i zoològic, com veurem més endavant, reben el mateix tractament que els animals domèstics, mentre que els animals de laboratori, per exemple, són considerats com a residus hospitalaris i se sotmeten a una gestió totalment diferent. No obstant, aquestes categories no són l'objecte d'estudi que ens ocupa, i les referències que s'inclouen hi estan a tall de curiositats.

1.2. Conceptes, etapes i tipus de mort

- **Concepte legal de mort** (Llei General de Salut Núm. 26842, el 20/7/97 a l'article 10).

“Es considera mort a la fi definitiva de l'activitat cerebral, independentment de què alguns dels seus òrgans o teixits mantinguin activitat biològica i puguin ser utilitzats com a transplantament, empelt o cultiu”.

- **Concepte mèdic de mort**

Fenomen biològic que es desenvolupa de manera individual en l'ésser viu i que condueix a la cessació de la vida, considerant com a vida un conjunt de processos biològics, que es mantenen en equilibri constant. La mort, segons sigui la naturalesa i

la intensitat de la causa que la provoca, té una durada diferent i aquesta va trencant l'equilibri integrat de l'organisme.

- **Concepte biològic de mort**

La mort biològica o cel·lular és la fi de la vida, determinada per la destrucció irreversible de totes les cèl·lules del cos i l'absència de les funcions vitals.

La mort cerebral es dona quan es perd la funció cerebral de manera irreversible.

La mort clínica és la fi irreversible de qualsevol activitat del sistema nerviós central. Per tant, parlar de mort cerebral és el mateix que parlar de mort clínica.

En els vertebrats, la mort es dona quan deixen de funcionar el sistema nerviós central, el respiratori i el cardiovascular. És un procés natural i característic de tots els éssers vius, però encara que tots ho sabem sempre resulta difícil i dolorós.

- **Etales de la mort** (Gisbert Calabuig, 1985)

La mort no és una fita, sinó un **procés**, i com a tal se succeeix en una sèrie d'etales clarament diferenciables:

- Primera fase: mort aparent. És l'abolició aparent de les funcions vitals. Disminueixen els batec cardíacs, la respiració, la tensió, fins arribar a la inconsciència.
- Segona fase: mort relativa. És una prolongació de l'agonia i es caracteritza per una supressió efectiva i duradora de les funcions superiors, però en la qual encara és possible la reviviscència de l'individu amb maniobres terapèutiques extraordinàries.
- Tercera fase: mort intermèdia. Es produeix una extinció progressiva de les activitats biològiques sense que sigui possible de cap manera de recuperar la vida de l'organisme.
- Quarta fase: mort absoluta. És la desaparició total de qualsevol activitat biològica de l'organisme.

- **Tipus de morts**

Legalment hi ha tres tipus de mort:

- Mort natural: que ha tingut lloc sense intervenció de cap força externa a l'organisme. Les causes més freqüents són tumorals, infeccions, vasculars, degeneratives.
- Mort violenta: són morts degudes a un mecanisme exogen al subjecte, generalment degudes a violències, traumatismes, o forces estranyes a la fisiològica normal.
- Mort sobtada o inesperada: en sentit legal és aquella que es desenvolupa de forma ràpida i presentant-se de manera imprevista en subjectes aparentment sans o en el curs de malalties agudes o cròniques latents que passen

inadvertides. També s'anomena mort sospitosa de criminalitat, quan sorgeix el dubte o la sospita que la mort hagi sigut provocada intencionadament.

També caldria considerar l'eutanàsia, que consisteix en provocar la mort de l'animal d'una manera plàcida, sense dolor ni angoixa.

1.3. Drets de propietat dels cadàvers d'animals

La mort del pacient pot sobrevenir en qualsevol moment, tant si s'espera com si no. Moltes vegades, succeeix mentre el veterinari té la custòdia de l'animal, i quan això passa, la màxima prioritat és contactar ràpidament al propietari. A vegades, però, això no és possible immediatament, i el clínic es troba amb la responsabilitat d'assumir la custòdia d'un cadàver que no és de la seva propietat. L'actuació del veterinari davant d'aquesta situació depèn de diferents factors, com són la mida de l'animal, la disponibilitat de refrigeradors o congeladors, les condicions climàtiques de l'exterior, la legislació vigent i la raó de la mort de l'animal (especialment important si és una malaltia infecciosa, i encara més si és zoonòtica).

En general, els propietaris tenen el dret exclusiu de determinar el destí del cos de l'animal. Així doncs, el veterinari té la responsabilitat d'emmagatzemar el cadàver fins que pugui posar-s'hi en contacte. No obstant, quan la causa de mort de l'animal són malalties infeccioses, i especialment quan són de declaració obligatòria (àntrax, brucel·losi, tuberculosi...), el clínic té la potestat d'ignorar els requeriments del propietari i actuar com cregui convenient, en vistes a preservar la salut pública.

Podem parlar de tres raons principals per les quals els propietaris tenen aquest dret exclusiu. En primer lloc, els animals són una forma de propietat, i el fet que aquest mori no fa expirar els drets inherents a la propietat privada, de manera que només el seu amo podrà determinar què es farà amb el seu cos. Una segona raó és que, segons la gestió que faci el clínic del cos, pot quedar inviable la possibilitat de fer una necròpsia per determinar la causa de la mort i/o aclarir-ne els detalls. Es poden fer moltes qüestions sobre la causa de la mort, fins i tot si s'esperava que l'animal morís, ja que aquest ha mort mentre estava sent tractat pel veterinari, i el propietari pot prendre mesures legals al·legant negligència professional. Encara té més importància aquesta raó en animals que no s'esperava que morissin durant el procediment a què s'estaven sotmetent. Una tercera raó per concedir al propietari el dret exclusiu de decisió sobre el cadàver del seu animal és de caràcter legal, i és que hi ha llocs, com a Califòrnia, EUA, on hi ha lleis específiques que li diuen al veterinari què ha de fer quan es troba en aquesta situació. Òbviament això no és d'aplicació en llocs on aquesta legislació no existeix, com aquí a Espanya, però consultar aquestes normes d'altres països pot ser una bona idea per prendre una decisió quan no es pot contactar amb el propietari.

El veterinari ha de ser conscient de la gran responsabilitat que representa la custòdia del cadàver. Si els drets del propietari de l'animal no són respectats, pot resultar en mesures legals contra el veterinari per angoixa emocional del propietari.

Així, els veterinaris intentaran preservar el cos de l'animal fins que es contacti amb el seu propietari. No obstant això, sempre queden algunes complicades qüestions legals:

- Com de gran ha de ser l'esforç del veterinari per mantenir el cadàver en bones condicions, especialment si existeix alguna possibilitat de què a la necròpsia es pugui demostrar que la causa de la mort és per negligència veterinària? Si no es disposa d'espai als refrigeradors o congeladors, cal arribar a l'extrem de llogar-ne fora de la clínica?

La idea és que com més estranya o sospitosa resulti la mort de l'animal, més esforços s'han de fer per intentar preservar el cos en bones condicions.

- És preferible refrigerar el cos o bé congelar-lo?

Depèn de quant de temps s'espera que es pugui tardar en entrar en contacte amb el propietari. Si es necessiten més d'un o dos dies el veterinari haurà de demanar orientació a un patòleg.

- Si el propietari no pot ser contactat i el veterinari està segur de què ell no ha tingut res a veure amb la mort de l'animal, pot fer la necròpsia sense autorització abans de què el cos es corrompi per tal de protegir-se a sí mateix?

A no ser que realment es pugui justificar davant del propietari, no es pot fer. Sempre cal una autorització per a realitzar la necròpsia.

- Pot fer la necròpsia el mateix veterinari que ha atès l'animal mort, o és millor acudir a un patòleg o altre company de professió?

Si la fa el mateix veterinari pot donar la sensació de què s'està fent un autoservei, de manera que és millor que la realitzin altres veterinaris o que almenys hi siguin presents. En alguns casos complicats, a més, és un greu error deixar-la en mans d'algú que no sigui un especialista.

Cal tenir present que els canvis postmortem ocorren ràpidament, i si no es pot contactar el propietari de l'animal mort, sempre és una bona idea que el veterinari demani consell legal i pràctic a la seva companyia d'assegurances, laboratoris de diagnòstic o altres veterinaris amb experiència per decidir què fer.

1.4. Necròpsia

És l'estudi de les diferents parts d'un cadàver per a diagnosticar les causes de mort. Aquest estudi pot tenir interès des del punt de vista clínic o judicial. Tècnicament, la

necròpsia, també anomenada autòpsia, comprèn l'examen de tot el cadàver, i bàsicament l'estudi sistemàtic de les vísceres de les tres cavitats (cap, tòrax i abdomen) i de les extremitats; en les necròpsies medicolegals hom valora també la observació externa.

Per fer la necròpsia de l'animal, el veterinari necessita el consentiment explícit del propietari, i si aquest vol fer-la ha de firmar una autorització. Fins i tot si el propietari dóna al veterinari lliure disposició del cos però no autoritza explícitament la necròpsia, és recomanable no fer-la, ja que s'hi pot repensar i reclamar el cadàver altre cop, i la visió del cos després de la necròpsia pot causar un xoc emocional al propietari. En realitzar una necròpsia sense autorització s'està incorrent en un greuge per conducta escandalosa i en el risc de privar al propietari del dret de mantenir íntegra la seva sensibilitat. Aquests arguments poden ser usats, i amb força pes, en un procés judicial.

Alguns propietaris no volen fer la necròpsia simplement pels costos addicionals que suposa, de manera que és una bona idea oferir-la de manera gratuïta i expressar-li així al propietari, apel·lant al coneixement científic i al valor educatiu d'aquest procediment.

1.5. Formes d'eliminació dels cadàvers

La majoria de malentesos i accions legals es deuen a què els veterinaris s'han equivocat (intencionada o no intencionadament) en la manera d'eliminar els cadàvers escollida pel propietari. Altres malentesos es deuen a la manca d'informació als propietaris sobre les diferents possibilitats d'eliminació del cos. És doncs, important, assegurar-se que el propietari està informat de totes les possibilitats que té d'eliminar el cadàver del seu animal, per tal que després no pugui sentir-se culpable (o fer culpables als veterinaris) de no haver donat al seu company el final que es mereixia. Encara que sigui dolorós i la mort de l'animal sigui angoixant, convé parlar-ne i aclarir bé els detalls. Normalment, doncs, es parla de tres possibilitats:

- Incineració col·lectiva i eliminació de les cendres.
- Incineració individual i recuperació de cendres pel propietari.
- Sepultura del cadàver en un cementeri d'animals autoritzat.

Existeix també la possibilitat de la deposició controlada, però no sol ser comentada durant la conversa del veterinari amb el propietari per raons sentimentals.

1.5.1. Incineració individual/col·lectiva

En el cas que el propietari de l'animal decideixi incinerar el cadàver, el veterinari truca a l'empresa encarregada de la seva recollida. Aquesta empresa envia un transport al centre veterinari, que ha de ser un transport autoritzat per l'Agència de Residus.

En el moment de la recollida l'empresa ha de lliurar una fitxa d'acceptació i un full de seguiment al veterinari, per tenir còpies per la Generalitat. Aquest full de seguiment ha d'indicar el codi del residu, la data, el vehicle que la recollit, etc. i pot ser:

- Itinerant: si el transport ha de passar per diferents clíniques abans d'anar a la planta d'incineració.
- No itinerant: si el transport sols va de la clínica a la planta d'incineració. En aquest cas el full de seguiment té més dades.

Després es transporta el cadàver a una planta d'incineració autoritzada per l'Agència de Residus. Segons ho hagi indicat el propietari es farà:

- Incineració individual, i es recuperaran les cendres pel propietari.
- Incineració col·lectiva, de varis animals junts, i les cendres s'envien a una empresa autoritzada d'eliminació de residus (normalment abocadors).

Les instal·lacions de tractament també han de:

- Disposar d'un llibre oficial de control dels residus, on s'ha de registrar l'activitat de la instal·lació i que ha d'estar a disposició de les autoritats competents.
- Trametre a l'Agència de Residus de Catalunya, mensualment, les dades dels residus tractats, tant la quantitat com la seva procedència.

Hem entrevistat algunes empreses del sector, que mantindrem en l'anonimat a causa del caràcter públic d'aquest treball, perquè ens facilitessin algunes informacions pràctiques sobre la incineració de cadàvers d'animals. Pel que fa al cost de les dues possibilitats, els preus són molt variables en la incineració col·lectiva (des de 10 fins a 100 euros), mentre que no ho són tan la incineració individual (al voltant dels 150 euros). La primera opció és la més sol·licitada pels propietaris, amb diferència. Algunes de les empreses ofereixen tarifes més econòmiques per a animals de mida reduïda (exòtics). Totes les empreses coincideixen en què, en els últims anys, la tendència a la incineració ha augmentat considerablement (fins a un 10%), probablement perquè la població està molt més conscienciada pel medi ambient que anys enrere, i per les facilitats que s'estan donant (recollida a domicili o a la clínica, increment del nombre d'empreses, etc.). No obstant, últimament la xifra d'incineracions està força estancada, i ho atribueixen a la crisi econòmica.

1.5.2. Sepultura en cementeris d'animals

És un negoci que encara no està molt desenvolupat en molts països. A Espanya hi ha cementeris a Madrid, Barcelona, Girona, Biscaia, València, A Coruña, Guipúscoa, Navarra, Alacant...

Hem entrevistat diferents cementeris d'aquests, però degut al caràcter públic d'aquest treball mantenim els seus noms en l'anonimat. La majoria ofereixen fosses col·lectives, per a 2, 3 o més animals. Solen tenir un preu inferior als 100 euros, més un

manteniment anual. Alguns també ofereixen fosses individuals, força més cares (més de 200 euros), i especialment pensades per a animals grans. Alguns cementiris ofereixen preus especials per a animals de tamany reduït (fins a 50 euros), pensades per als exòtics (d'altres no), però no solen ser gaire sol·licitats pels propietaris.

En general, les entitats entrevistades afirmen que l'enterrament dels animals de companyia és molt menys freqüent que la incineració, i que en els últims anys la tendència està fins i tot disminuint, probablement a causa de la situació econòmica que estem vivint. Últimament és una opció que només sol·liciten la gent que estan buscant alguna cosa molt especial.

1.5.3. Deposició controlada de residus no especials

Aquesta és una forma molt eufemística d'anomenar una de les opcions més senzilles que té un propietari de desfer-se del cadàver del seu animal de companyia. Es tracta de llençar-lo a les escombraries o portar-lo a la deixalleria; és a dir, entregar-lo als serveis municipals de recollida de residus urbans. Com veurem més endavant, aquesta pràctica està permesa tant per la legislació europea com per la catalana, però no és ni de bon tros de les més esteses. Això es pot atribuir a diversos motius:

- Valor sentimental de l'animal: gairebé ningú que s'estimi un animal optarà per llençar el seu cos a les escombraries quan mori i preferiran una opció més digna, encara que sigui força més cara.
- Desconeixement: per norma general, els detalls de les lleis resulten força desconeguts per a la població, de manera que això pot ajudar a què algú que pugui decantar-se per aquesta opció no ho faci per temor a infringir alguna llei, i opti per formes més populars i segures.
- No interès del veterinari: els centres veterinaris obtenen un benefici en encarregar-se de la gestió d'un cadàver, però si el propietari s'emporta l'animal i el llença, no; de manera que moltes vegades pot ser que els mateixos veterinaris, que tenen la missió d'informar els clients en tot allò que necessitin, ocultin aquesta part de la informació per tal de poder gestionar la incineració/enterrament del cadàver i no perdre el benefici que els aporta.

No obstant, aquesta opció només es troba a l'abast dels propietaris. Els centres veterinaris, laboratoris i botigues d'animals, per les seves característiques, han d'estar obligatòriament inscrits i registrats com a centres productors de residus (sanitaris, municipals, perillosos si és el cas, etc.), i per tant compten amb serveis que s'encarreguen de fer-hi la recollida. Com a curiositat al respecte d'això, a l'annex IV hi ha un article del diari *El Mundo* sobre els animals morts que les parades de les Rambles de Barcelona llencen a les escombraries. A part d'incomplir diverses normatives de benestar animal, aquests llocs han d'estar registrats com a centres productors de residus, i per tant no poden fer l'eliminació dels seus cadàvers com a residus municipals.

1.5.4. Enterrament per compte del propietari

Tot i que aquesta, en general, no és una opció vàlida, l'hem inclòs perquè és una realitat; molta gent segueix duent a terme aquesta pràctica, sobretot aquells que posseeixen terres, propietats amb patis o jardins, o aquells que es volen desfer d'un animal de companyia de mida reduïda com un periquito o un hámster. Com veurem més endavant, a les enquestes, també hi ha propietaris que sepulsen el seu animal en llocs que no són de la seva propietat, com el camp o la muntanya.

L'enterrament dels animals domèstics, de fet, no és il·legal del tot, ja que la normativa europea només especifica que "l'autoritat competent de cada estat membre podrà autoritzar l'enterrament dels animals de companyia". No obstant, les autoritats competents rarament troben motius suficients per autoritzar aquesta pràctica. El document que figura a l'annex II d'aquest document és la petició d'uns propietaris de diversos animals a la Comissió de Peticions del Parlament Europeu que han estat enterrant les seves mascotes durant anys, fins que un dia són acusats per les autoritats del seu Estat d'aquest delictes. Ells redacten aquesta petició acollint-se a l'article 24 del Reglament (CE) N° 1774/2002 del Parlament Europeu y del Consell, de 3 d'octubre de 2002, pel que s'estableixen les normes sanitàries aplicables als subproductes animals no destinats al consum humà, on es fa l'afirmació anteriorment esmentada sobre l'enterrament dels animals de companyia (aquest reglament està actualment derogat i substituït pel Reglament (CE) N° 1609/2009 del Parlament Europeu i del Consell, de 21 d'octubre de 2009, pel qual s'estableixen les normes sanitàries aplicables als subproductes animals i productes derivats no destinats al consum humà i pel qual es deroga el Reglament (CE) N° 1774/2002, que és el que es comenta més endavant). La resposta del Parlament Europeu fou que l'autoritat competent de l'Estat ha de garantir que aquests enterraments es produeixen sense que suposin un risc de disseminació de malalties, sense perjudicar la salut humana i animal i sense contaminar les aigües ni el sòl, però no ho prohibeix sistemàticament.

Així doncs, la responsabilitat de les autoritats competents en aquest assumpte és assegurar-se que es compleixen una sèrie de requisits: que l'enterrament es fa a prou profunditat per assegurar que el cadàver no pot ser descobert per animals carronyers, que no hi ha aqüífers propers que es puguin contaminar, que l'animal no tenia cap malaltia infectocontagiosa que pogués suposar un risc per a la salut dels humans ni altres animals, i el més important, que la zona fos remota (en aquests termes, una zona remota equival a una zona on la densitat de població d'animals de l'espècie del cadàver és inferior a un cert nivell, reduint així el risc de possibles transmissions de malalties i disseminació d'epidèmies). Per aquests motius, l'autorització només se sol donar a llocs condicionants especialment per a aquest fi (cementiris d'animals) i zones de muntanya veritablement remotes, considerant que a les zones urbanes i rurals no remotes és una solució molt més higiènica i adequada la incineració.

SECCIÓ 2

LEGISLACIÓ

Quan algun animal mor, ja sigui un animal de companyia o bé de granja, sorgeix la qüestió de com poder desfer-se del cadàver. En el cas dels animals de companyia la qüestió és èticament més complexa però en tots dos casos la legislació vigent prohibeix, en general, els enterraments i l'abocament descontrolat i exigeix que tots els cadàvers siguin incinerats i que siguin transportats a través de gestors autoritzats.

La legislació que contempla i regula la gestió d'aquests cadàvers és la mateixa que regula la gestió de residus i de subproductes carnis, i les bases són establertes en diferents reglaments i directives europees. Aquestes normatives, tot i ser específiques, no solen donar instruccions clares a l'usuari final, i tracten de donar als estats membres les línies directives per articular la seva pròpia legislació en aquesta matèria. L'Estat Espanyol, per la seva banda, desenvolupa tot això en una sèrie de lleis i real decrets que, al final, també donen força competències a les comunitats autònomes per a dibuixar i definir els seus propis plans de residus (sota, és clar, unes instruccions molt clares). Així doncs, veurem tot aquest paquet legislatiu des de Brussel·les fins a l'Ajuntament de Barcelona, donant molta rellevància a la legislació autonòmica catalana, que és la que acaba facilitant als veterinaris i ciutadans d'aquest país les instruccions directes i precises sobre l'eliminació dels cadàvers i parts dels animals de companyia.

- **Legislació comunitària (Diari Oficial de la Unió Europea - Legislatiu)**
 - Reglament (CE) N° 1609/2009 del Parlament Europeu i del Consell, de 21 d'octubre de 2009, pel qual s'estableixen les normes sanitàries aplicables als subproductes animals i productes derivats no destinats al consum humà i pel qual es deroga el Reglament (CE) N° 1774/2002 (Reglament sobre subproductes animals). [1]
 - Decisió 2000/532/CE de la Comissió, del 3 de maig, que substitueix la Decisió 94/3/CE de la Comissió, de 20 de desembre, per la qual s'estableix una llista de residus de conformitat amb la lletra a) de l'article 1 de la Directiva 75/442/CEE del Consell relativa als residus. [2, 3, 4, 5, 6]
 - Directiva 1999/31/CE del Consell, de 26 de abril de 1999, relativa a l'abocament de residus. [7, 8, 9]
- **Legislació estatal (Boletín Oficial del Estado)**
 - Llei 8/2003, de 24 d'abril, de sanitat animal. [10]
 - Llei 10/98, de 21 d'abril, de residus. [11]

- Reial Decret 1429/2003 , de 21 de novembre, pel que es regulen les condicions d'aplicació de la normativa comunitària en matèria de subproductes d'origen animal no destinats al consum humà. [14]
- Reial Decret 1481/2001, de 27 de desembre, pel que es regula l'eliminació de residus mitjançant dipòsits en abocadors. [12, 13]
- Ordre MAM/304/2002, de 8 de febrer, per la que es publiquen les Operacions de Valorització i Eliminació de Residus i la Llista Europea de Residus (LER). [15]
- **Legislació autonòmica catalana (Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya):**
 - Decret Legislatiu 1/2009, de 21 de juliol pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora dels residus. [16, 17]
 - Decret 34/1996, de 9 de gener pel qual s'aprova el Catàleg de Residus de Catalunya. [18]
 - Decret 27/1999, de 9 de febrer, de la gestió dels residus sanitaris. [19]
 - Decret 92/1999, de 6 d'abril, de modificació del Decret 34/1996, de 9 de gener, pel qual s'aprova el Catàleg de residus de Catalunya. [20]
 - Decret 93/1999. de 6 d'abril, sobre procediments de gestió de residus. [21]
 - Ordenança de la Província de Barcelona: Modificació puntual del títol VI, gestió de residus, de l' Ordenança general del medi ambient urbà. [22]

A continuació desenvolupem amb més detall els aspectes que ens interessin més de tot aquest paquet legislatiu, des del nostre punt de vista.

2.1. Legislació comunitària (Diari Oficial de la Unió Europea – Legislatiu)

- 2.1.1. Reglament (CE) N° 1609/2009 del Parlament Europeu i del Consell**, de 21 d'octubre de 2009, pel qual s'estableixen les normes sanitàries aplicables als subproductes animals i productes derivats no destinats al consum humà i pel qual es deroga el Reglament (CE) n° 1774/2002 (Reglament sobre subproductes animals).

El 21 d'octubre de 2009, la UE adoptà el Reglament (CE) N° 1609/2009 relatiu als subproductes animals. Aquest Reglament estableix normes estrictes de sanitat animal i salut pública aplicables a la recollida, el transport, l'emmagatzemament, la manipulació, la transformació, la utilització i/o eliminació i l'entrada al mercat dels

subproductes d'origen animal, amb l'objectiu d'impedir que aquest productes provoquin algun tipus de perjudici a la salut humana o animal.

En general podem dir que aquest reglament està dissenyat pensant en les restes d'escorxadors dels animals de renda, així com els seus cadàvers sencers o parts dels mateixos. No és d'estranyar, ja que aquest és realment el volum més gran de restes animals que la nostra civilització produeix, i la que més risc té d'entrar en contacte directe amb l'home o altres animals vius, donat que aquesta és precisament la idea amb la qual criem aquest bestiar. No obstant, també podem trobar-hi alguns articles que parlen sobre el tema que ens ocupa, l'eliminació dels cadàvers dels **animals de companyia**, i aquestes són les parts que ens interessa comentar ara.

A les consideracions, concretament al paràgraf 16, ens ofereix una definició molt pràctica del que cal considerar com a animal de companyia, amb l'objectiu de no utilitzar-los per a la fabricació de pinsos per a altres animals: és aquell animal criat amb uns fins diferents de la ramaderia, tals com l'acompanyament. Més endavant, a la primera secció de l'article 3, ens dóna una definició més completa.

Seguint a les consideracions, el paràgraf 39 preveu que la incineració de residus s'ha d'efectuar d'acord amb la Directiva 2000/76/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 4 de desembre de 2000, relativa a la incineració de residus, de la qual parlarem més endavant, ja que aquesta és una de les possibilitats que hi ha disponibles per a eliminar cadàvers d'animals de companyia.

A l'article 3 el Reglament ofereix les definicions. Hem seleccionat les que són més rellevants des del punt de vista que ens ocupa.

- Subproductes animals: cossos sencers o parts d'animals, productes d'origen animal o altres productes obtinguts a partir d'animals, que no estan destinats per al consum humà, incloent òvuls, embrions i esperma.
- Animal de companyia: qualsevol animal pertanyent a les espècies normalment criades i mantingudes, però no consumides, pels éssers humans amb fins diferents de la ramaderia.
- Explotador: la persona física o jurídica que tingui un subproducte animal o un producte derivat sota el seu control real, inclosos els transportistes, comerciants i usuaris.

Els centres veterinaris són un tipus d'explotador, és per això que hem inclòs l'última definició. El primer punt de l'article 4, de fet, estipula que "tan bon punt els explotadors generin subproductes animals o productes derivats que entrin dins de l'àmbit d'aplicació del present Reglament, els identificaran i garantiran que es manipulin de conformitat amb el que es disposi en el present Reglament". És a dir, que quan el centre veterinari rep el cadàver d'un animal domèstic ha de garantir que es gestionarà adequadament. No obstant, al quart punt d'aquest article 4, també s'especifica que és responsabilitat de cada Estat el fet d'assegurar que hi hagi un sistema adequat que garanteixi que els subproductes animals poden ser identificats, recollits, transportats, tractats, utilitzats i/o eliminats sense demores i de conformitat amb el present Reglament.

Aquest Reglament classifica els subproductes animals i productes derivats en tres categories, en funció del seu grau de risc potencial per a la salut humana i animal. Aquesta separació té la finalitat pràctica d'evitar mesclar materials més perillosos amb materials més innocus, i especificar unes vies determinades de transformació i valorització (si s'escau), i d'eliminació determinades per a cada categoria. L'article 8 defineix el "material de categoria 1", que és potencialment més perillós. Aquí hi trobem, entre d'altres materials, "els cossos sencers, o qualsevol de les seves parts, incloses les pells, dels animals diferents dels animals de granja i animals salvatges, inclosos, en particular, els animals de companyia i els animals de zoològics i circs. El material de categoria 1 no pot ser aprofitat per a cap fi, sinó que ha de ser eliminat, amb o sense tractament previ.

A l'article 12 s'indica que els cadàvers d'animals de companyia (com a materials de categoria 1) s'eliminaran directament com residus mitjançant incineració en una planta d'incineració autoritzada, sense processament previ.

L'article 17 preveu l'ús de qualsevol subproducte animal amb fins d'investigació, d'educació o artístics. Aquest ús ha d'estar autoritzat per l'autoritat competent, i s'ha d'assegurar que la seva eliminació posterior es fa de forma segura.

L'article 19 estableix que, no obstant tot el que s'ha exposat, l'autoritat competent podrà autoritzar l'eliminació dels animals de companyia i èquids mitjançant enterrament. Aquí hi juga un paper molt important l'esmentada autoritat competent, ja que en general aquesta autorització es dóna en casos comptats (cementiris de mascotes autoritzats, o casos especials de zones remotes en què es pugui assumir que el risc de transmissió de malalties és mínim).

L'article 23 estableix que els explotadors que disposin de subproductes animals en qualsevol de les seves fases (en el nostre cas, centres veterinaris com a generadors) han d'estar registrats i han de notificar a l'autoritat competent la naturalesa dels subproductes amb què treballen, així com la seva categoria i el procediment que realitzen (en aquest cas, producció i emmagatzemament).

Queda prohibit exportar cadàvers d'animals domèstics, segons l'article 43, que prohibeix explícitament l'exportació de subproductes animals i productes derivats destinats a ser incinerats o eliminats en un abocador.

Finalment, a l'article 53 el Reglament dóna als estats membres la competència de fixar ells mateixos les sancions per incompliment del present Reglament, i estableix que han de ser proporcionades, efectives i dissuasòries.

La resta d'articles d'aquest reglament tracten sobre la transformació del material de categoria 2 i 3, els requisits higièncs, obligacions i responsabilitats de les plantes de transformació, vies alternatives d'eliminació, introducció al mercat dels productes derivats, traçabilitat, etc.

2.1.2. Decisió 2000/532/CE de la Comissió, del 3 de maig, que substitueix la Decisió 94/3/CE de la Comissió, de 20 de desembre, per la que s'estableix una llista de residus de conformitat amb la lletra a) de l'article 1 de la Directiva 75/442/CEE del Consell relativa als residus.

Aquesta Decisió està modificada per la Decisió 2001/118/CE de la Comissió de 16 de gener de 2001, la Decisió 2001/119/CE de la Comissió de 22 de gener de 2001 i la Decisió 2001/573/CE del Consell, de 23 de juliol de 2001, i rectificada per la Rectificació, DO L 112 de 27.4.2002, p. 47 (2001/118/CE).

La Decisió aprova la Llista Europea de Residus (LER). La LER és una relació de tots els residus possibles ordenats per fonts de producció. Cada tipus de residu respon a un codi de 6 dígit, i els 2 primers fan referència a la font. Els cossos d'animals de companyia morts es troben dins la categoria 18 (Residus d'investigació, diagnòstic, tractament o prevenció de malalties animals), el seu codi complet és el 180203, i el nom de la categoria on pertanyen és la de "Residus la recollida i eliminació dels quals no és objecte de requisits especials per a prevenir infeccions". Aquests residus són considerats no perillosos.

2.1.3. Directiva 1999/31/CE del Consell, de 26 d'abril de 1999, relativa a l'abocament de residus.

Aquesta Directiva està modificada pel Reglament (CE) N° 1882/2003 del Parlament Europeu i del Consell, de 29 de setembre de 2003, i pel Reglament (CE) N° 1137/2008 del Parlament Europeu i del Consell, de 22 d'octubre de 2008.

No serà estudiada amb profunditat, ja que es limita a posar les bases i donar les directrius pertinents als estats membres per a dictar les normes concretes sobre residus d'acord amb els principis de la reducció, reutilització, reciclatge i valorització, i garantint el màxim respecte possible per al medi ambient i per les comunitats humanes; però no dona instruccions concretes sobre el tema.

Per exemple, estableix que existeixen diferents categories de residus (municipals o urbans, perillosos i no perillosos, i inerts), però no especifica que els cadàvers d'animals domèstics siguin residus municipals (en canvi, sí que ho estableixen les llistes de residus d'Espanya i de Catalunya).

La resta d'articles de la directiva tracten sobre com autoritzar els abocadors controlats, com elaborar les llistes de residus admesos a cada un, quina mena de controls cal realitzar, etc.

2.2. Legislació estatal (Boletín Oficial del Estado)

2.2.1. Llei 8/2003, de 24 d'abril, de sanitat animal.

La legislació sobre sanitat animal ha tingut la seva base fonamental en la Llei d'epizoòties de 20 de desembre de 1952 i en el Reglament que la desenvolupa, aprovat pel Decret de 4 de febrer de 1955. Ha constituït un instrument de gran utilitat en la prevenció, lluita i control de les malalties dels animals, tant de caràcter epizoòtic com enzoòtic, que estaven assentades durant la primera meitat del segle passat a Europa i el món. Aquesta Llei ve a substituir la Llei d'epizoòties de 20 de desembre de 1952, i a complementar el Reglament d'epizoòties, aprovat pel Decret de 4 de febrer de 1955. Un dels seus objectius és la prevenció, lluita, control i eradicació de les malalties dels animals, així com la protecció de la seva salut en general, i també la protecció de la salut humana a través de la prevenció de les zoonosis. És una llei que tot veterinari hauria de conèixer donat el seu contingut, però aquí només en comentarem un parell d'articles, ja que la importància que té respecte als animals de companyia és molt menor que la que té respecte als de renda. I més, considerant que és una llei de **sanitat animal**, i tot i que els cadàvers hi juguen un paper important, la forma d'eliminar-los no és cap gran preocupació per a aquesta llei.

L'article 7 ens indica les obligacions dels particulars que posseeixin animals. Una de les obligacions és la procedir a l'eliminació o destrucció dels cadàvers d'animals i altres productes d'origen animal que tinguin sota la seva responsabilitat, segons la normativa aplicable en cada cas. També estableix la prohibició d'abandonar els animals o els seus cadàvers, i obliga a assumir els costos derivats de la destrucció dels mateixos.

2.2.2. Llei 10/1998, de 21 d'abril, de residus

Té com a objectiu prevenir la producció de residus, establir el règim jurídic de la seva producció i gestió i fomentar la seva reducció, reutilització, reciclat i altres formes de valorització, així com regular els sòls contaminats. La finalitat de la legislació sobre residus és protegir el medi ambient i la salut de les persones. Les parts on es parla de gestió de residus d'origen animal venen a complementar el Reial Decret 2224/1993, de 17 de desembre, sobre normes sanitàries d'eliminació i transformació d'animals morts i residus d'origen animal i protecció en front a agents patògens en pinsos d'origen animal (actualment derogat i substituït pel Real Decret 1429/2003, de 21 de novembre, pel que es regulen les condicions d'aplicació de la normativa comunitària en matèria de subproductes d'origen animal no destinats al consum humà).

A l'article 3 defineix com "residu" qualsevol substància o objecte que pertanyi a alguna de les categories que figuren a l'annex d'aquesta llei, del qual el posseïdor es desprengui o del que tingui intenció o obligació de desprendre's. En tot cas, tindran aquesta consideració els que figuren en el Catàleg Europeu de Residus (CER), aprovat per les Institucions Comunitàries mitjançant la Decisió 94/3/CE, de la Comissió, del 20 de desembre de 1993.

Al mateix article ens classifica els animals domèstics morts com residus urbans o municipals: aquests són els “residus generats en domicilis particulars, comerços, oficines i serveis, així com tot aquells que no tinguin la qualificació de perillosos i que per la seva naturalesa o composició poden assimilar-se als produïts als anteriors llocs o activitats. També tenen la consideració de residus municipals els residus procedents de la neteja de les vies públiques, zones verdes, àrees recreatives i platges; els animals domèstics morts; els mobles, els estris i els vehicles abandonats; els residus i els enderrocs procedents d’obres menors i reparació domiciliària”.

A l’article 4 distribueix les competències a desenvolupar. Així, queda establert que l’Estat s’encarrega de desenvolupar plans nacionals d’eliminació de residus i a gestionar el trànsit d’aquests amb països tercers; a les administracions de les comunitats els correspon desenvolupar plans de residus autonòmics, i queda per a les administracions locals la gestió i eliminació dels residus urbans, com a mínim.

La llei indica a l’article 11 que els posseïdors dels residus (propietaris de l’animal) estan obligats, sempre que no procedeixin a gestionar-los per ells mateixos, a entregar-los a un gestor de residus (veterinari, o bé incineradora/cementiri directament) per la seva eliminació. També estan obligats a sufragar els costos corresponents a la gestió del cadàver. El posseïdor del residu, ja sigui el propietari, o en el seu moment, el centre veterinari, està obligat també, pel mateix article, a mantenir-lo en condicions adequades d’higiene i seguretat, tot i que no s’especifiquen condicions concretes per a cada tipus de residu. El que se sol fer amb els cadàvers dels animals domèstics és mantenir-los en refrigeració o congelació. L’article 12, a més, prohibeix explícitament l’abandonament, abocament o eliminació incontrolada dels residus en tot el territori nacional.

Aquesta llei també regula la manera en que s’ha de fer la gestió dels residus urbans per les Entitats locals. Les operacions de recollida, transport i eliminació són efectuades a través de gestors autoritzats, que disposen de vehicles, equips i unitats adequades per a aquests tipus de residus, i compleixen les normes d’higiene al respecte.

Les operacions de gestió de residus es duren a terme sense posar en perill la salut humana i sense utilitzar procediments ni mètodes que puguin perjudicar el medi ambient i, en particular, sense crear riscos per l’aigua, l’aire o el sol, ni per la fauna o flora, sense provocar incomoditats pel soroll o els olors i sense atemptar contra els paisatges i llocs d’especial interès.

A més, els costos de la recollida dels cadàvers d’animals de companyia procedents d’accidents en carretera és assumit pels serveis municipals, que el traslladen a la ciutadania com a part del cost de gestió de residus sòlids urbans. I en el cas de mort en gosses o protectores el cost és assumit pels propis centres, que inclou els costos de recollida, transport i gestió.

L’article 15 explica que tota entitat que realitzi gestions amb residus no perillosos diferents de la valorització i l’eliminació (llegeixi’s emmagatzemament, transport, recollida) ha de notificar-ho a la seva comunitat autònoma, de manera que quedin registrades aquestes activitats. Això afecta directament els centres veterinaris, ja que

el seu paper en la gestió dels cadàvers dels animals és precisament el d'emmagatzemar-los des de la seva recepció fins que el reculli el gestor d'eliminació pertinent (empresa incineradora, cementiri).

Finalment, queden tipificades les conductes que constitueixen infracció, el grau d'aquesta i les sancions que s'han d'imposar com a conseqüència.

2.2.3. Reial Decret 1429/2003, de 21 de novembre, pel que es regulen les condicions d'aplicació de la normativa comunitària en matèria de subproductes d'origen animal no destinats al consum humà.

L'objecte d'aquest Reial Decret és establir les disposicions específiques per a l'aplicació del Reglament (CE) N° 1774/2002 del Parlament Europeu i del Consell, de 3 d'octubre del 2002, pel qual s'estableixen les normes sanitàries aplicables als subproductes animals no destinats al consum humà (llegeixi's Reglament (CE) N° 1609/2009 del Parlament Europeu i del Consell, de 21 d'octubre de 2009, pel qual s'estableixen les normes sanitàries aplicables als subproductes animals i productes derivats no destinats al consum humà i pel qual es deroga el Reglament (CE) n° 1774/2002, ja que el substitueix a tots els efectes). Amb aquest objecte, el present Reial Decret facilita instruccions a les autoritats competents per a l'aplicació de l'esmentat Reglament, però no afegeix informació precisa que ens resulti rellevant al nostre nivell.

També es crea la Comissió nacional de subproductes d'origen animal no destinats a consum humà, formada per membres de diferents ministeris, que té els objectius de facilitar informació d'aquesta temàtica a les autoritats competents, vetllar per l'aplicació de la normativa europea, coordinar els diferents entes autonòmics i locals i proposar la realització d'estudis en aquesta matèria, entre d'altres.

2.2.4. Reial Decret 1481/2001, de 27 de desembre, pel qual es regula l'eliminació de residus mitjançant dipòsits en abocadors.

Aquest Reial Decret està modificat pel Reial Decret 1304/2009, de 31 de juliol, pel qual es modifica el Reial Decret 1481/2001, de 27 de desembre, pel qual es regula l'eliminació de residus mitjançant el dipòsit en abocador.

Es limita a incorporar a la normativa estatal la Directiva 1999/31/CE del Consell, de 26 d'abril de 1999, relativa a l'abocament de residus, que s'ha explicat més amunt, i no aporta res més de nou. L'hem inclòs perquè, en tenir el mateix contingut, no hem cregut convenient obviar-lo. Sobraria, però, tornar a explicar els mateixos detalls.

- 2.2.5. Ordre MAM/304/2002**, de 8 de febrer, per la qual es publiquen les Operacions de Valorització i Eliminació de Residus i la Llista Europea de Residus (LER).

Aquesta ordre planteja dues disposicions: en la primera es publiquen les operacions de valorització i eliminació de residus de conformitat amb la Decisió 96/350/CE, de la Comissió, de 24 de maig, per la qual es modifiquen els annexos IIA y IIB de la Directiva 75/442/CEE, del Consell, relativa als residus. El motiu pel qual no hem incorporat aquestes dues normatives europees és perquè la segona exclou textualment de la seva aplicació els cadàvers d'animals quan hi hagi altres normatives que les tractin. No obstant, la Llei 10/1998, de 21 d'abril, de residus, sí que considera que els animals de companyia morts es poden eliminar com a residus, i també ho considera la normativa de la Generalitat de Catalunya, com veurem més endavant. La segona disposició és la incorporació directa i sense modificacions a la normativa espanyola de la Llista Europea de Residus, aprovada per la Decisió 2000/532/CE de la Comissió, del 3 de maig, que substitueix la Decisió 94/3/CE de la Comissió, de 20 de desembre, per la que s'estableix una llista de residus de conformitat amb la lletra a) de l'article 1 de la Directiva 75/442/CEE del Consell relativa als residus, que ha estat comentada més amunt.

2.3. Legislació autonòmica catalana (Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya)

- 2.3.1. Decret Legislatiu 1/2009**, de 21 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora dels residus.

Es refonen en un text únic, i per tant queden derogades, les següents lleis:

- Llei 6/1993, de 15 de juliol, reguladora de residus (DOGC núm. 1776-28/7/1993).
- Llei 15/2003, de 13 de juny, de modificació de la Llei 6/1993, del 15 de juliol, reguladora dels residus (DOGC núm. 3915 - 1/7/2003).
- Llei 9/2008, de 10 de juliol, de modificació de la Llei 6/1993, del 15 de juliol, reguladora dels residus (DOGC núm. 5175 - 17/7/2008).
- Llei 11/2000, de 13 de novembre, reguladora de l'incineració de residus.

Títol Primer: *Gestió dels residus*

L'objectiu d'aquesta Llei és la regulació de la gestió dels residus en l'àmbit territorial de Catalunya, en el marc de les competències de la Generalitat en matèria d'ordenació del territori, de protecció del medi ambient i de preservació de la natura.

La gestió es du a terme sense posar en perill la salut de les persones i sense perjudicar el medi ambient: prevenint els riscos per a l'aigua, l'aire, el sòl, la flora i la fauna; eliminant les molèsties per sorolls i olors; respectant el paisatge i els espais naturals i especialment els espais protegits; impedit l'abandonament, l'abocament i, en general, tota disposició incontrolada dels residus.

A l'article 3 defineix residu com "qualsevol substància o objecte de què el seu posseïdor o la seva posseïdora es desprengui o tingui la intenció o l'obligació de desprendre-se'n". Defineix residu municipal com "residus generats en els domicilis particulars, els comerços, les oficines i els serveis, i també els que no tenen la consideració de residus especials i que per llur naturalesa o composició es poden assimilar als que es produeixen en els dits llocs o activitats. Tenen també la consideració de residus municipals els residus procedents de la neteja de les vies públiques, zones verdes, àrees recreatives i platges; els animals domèstics morts; els mobles, els estris i els vehicles abandonats; els residus i els enderrocats procedents d'obres menors i reparació domiciliària"

A l'article 34 classifica els residus en:

- residus especials → qualificats com a perillosos per la normativa bàsica de l'Estat i per la normativa de la Unió Europea.
- residus no especials → qualificats com a no perillosos per la normativa bàsica de l'Estat i per la normativa de la Unió Europea.
- residus inerts → residus no especials que no experimenten transformacions físiques, químiques o biològiques significatives. No són residus solubles ni combustibles, ni reaccionen físicament ni químicament de cap altra manera, ni són biodegradables, ni afecten negativament les altres matèries amb les quals entren en contacte de manera que contaminin el medi o perjudiquin la salut humana. La lixivibilitat total, el contingut de contaminants dels residus i l'ecotoxicitat del lixiviat han de ser insignificants i no han de comportar cap risc per a la qualitat de les aigües superficials o subterrànies.

De l'article 42 al 54 descriu la gestió dels residus municipals.

Títol Segon: Agència de Residus de Catalunya

A l'article 56 defineix l'Agència de Residus de Catalunya com "una entitat de dret públic, regulada per l'article 1.b del Decret legislatiu 2/2002, de 24 de desembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei 4/1985, de 29 de març, de l'Estatut de l'empresa pública catalana".

A l'article 73 classifica les infraccions en molt greus, greus i lleus. Són infraccions greus "la gestió dels residus sanitaris, tant en les operacions intracentre com extracentre sanitari, incomplint les condicions establertes en les llicències i les autoritzacions sense l'aplicació de les mesures necessàries d'asèpsia, innocuïtat i seguretat".

2.3.2. Decret 34/1996, de 9 de gener, pel qual s'aprova el Catàleg de residus de Catalunya.

Regula la codificació, la classificació i la determinació de la correcta gestió per a cada tipus de residus.

2.3.3. Decret 92/1999, de 6 d'abril, de modificació del Decret 34/1996, de 9 de gener, pel qual s'aprova el Catàleg de residus de Catalunya.

Com a trets més destacables del nou Catàleg de residus de Catalunya, cal posar en relleu que respecta l'estructura en grups i subgrups de l'anterior Catàleg, introdueix modificacions en la classificació dels residus, regula un procediment contradictori per a la seva catalogació i elimina l'índex de perillositat dels residus especials.

Catàleg de Residus de Catalunya:

L'objectiu d'aquest Catàleg de residus de Catalunya és la classificació de residus, segons les categories establertes en l'article 29 de la Llei 6/1993, de 15 de juliol, reguladora de residus, així com la seva codificació i determinació de la correcta gestió que ha de tenir cadascun del residu (D 34/1996).

18 Residus generats per activitats sanitàries, incloent-hi els centres veterinaris i d'investigació					
CJR	DESCRIPCIÓ	ORIGEN	CLA	VAL	TDR
1803 Altres residus d'activitats sanitàries, centres veterinaris i laboratoris					
180301	Radiografies	Diagnosi, materials utilitzats	NE	V41	T21/T12
180302	Animals morts	Laboratoris	NE	V31	T21/T12

Els residus es classifiquen en tres categories: residus especials (ES), no especials (NE) i inerts (IN). (D 92/1999)

Els cadàvers d'animals son classificats com residus no especials.

La codificació del residu es realitza mitjançant un codi de sis dígits que reflecteix millor les seves característiques, composició i origen. En el cas d'animals morts el codi de residu (CJR) és 180302. Els dos primers dígits indiquen el grup a què pertanyen, els dos següents indiquen el subgrup i dos tercers indiquen el tipus de residu. (D 34/1996).

El Catàleg de Residus de Catalunya regula com a formes de gestió dels residus les activitats de valorització, tractament i disposició del rebuig.

Les activitats de valorització (VAL) indica les diferents possibilitats de valorització en cada cas, ja sigui per la comercialització, la reutilització o el reciclatge. En el cas dels cadàvers d'animals és V31 que indica recuperació de teixits i òrgans animals.

El tractament i disposició del rebuig (TDR) indica els sistemes òptims de tractament i de disposició del rebuig per a cada residu, ordenats de més a menys segons l'aplicació òptima. Pels animals morts tenim T21 que indica incineració de residus no halogenats i T12 que indica deposició de residus no especials.

També especifica infraccions i sancions d'acord amb el que disposa la Llei 6/1993, de 15 de juliol, reguladora dels residus (D 34/1996).

2.3.4. Decret 27/1999, de 9 de febrer, de la gestió dels residus sanitaris.

Té per objecte l'ordenació i el control de la gestió dels residus sanitaris a Catalunya. La gestió esmentada comprèn les activitats de classificació, recollida, emmagatzematge, transport, tractament i disposició del rebuig, per tal de garantir la protecció de la salut pública, la defensa del medi ambient i la preservació dels recursos naturals.

A l'article 2 es defineixen i classifiquen els residus sanitaris. Els defineix com "les substàncies i els objectes generats en centres, serveis i establiments sanitaris dels quals els seus posseïdors o productors es desprenen o tenen la obligació de desprendre's".

Classifica els residus sanitaris en els grups següents:

a) Residus sense risc o inespecífics:

- Grup I: són residus inerts i no especials que no plantegen exigències especials en la seva gestió ni dins ni fora del centre generador. S'inclouen el material d'oficines i despatxos, jardineria, bars, menjadors, cuines, i en general els residus que no deriven directament d'una activitat sanitària.
- Grup II: residus inerts i no especials que no plantegen exigències especials en la seva gestió fora del centre, però que dintre del centre sí que poden resultar de risc per malalts amb les defenses baixes. S'inclouen els materials de cures, guixos, robes i materials d'un sol ús bruts amb sang, secrecions, cadàvers d'animals).

b) Residus de risc o específics:

- Grup III: residus especials que poden generar riscos per a la salut de les persones i requereixen l'adopció de mesures de prevenció en la recollida, l'emmagatzematge, el transport, el tractament i disposició del rebuig, tant dins com fora del centre generador. S'inclouen els residus sanitaris

infecciosos (capaços de transmetre alguna de les malalties infeccioses relacionades a l'annex d'aquest Decret, com diftèria, àntrax, tuberculosi), residus d'animals d'investigació i/o experimentació inoculats biològicament, sang i hemoderivats, agulles i material punyent usat, vacunes i cultius d'agents infecciosos.

- Grup IV: residus especials no inclosos en el grup III. Per a la seva gestió aquests residus estan subjectes a requeriments especials des del punt de vista higiènic i mediambiental, tant dins com fora del centre generador. S'inclouen els medicaments caducats, restes de substàncies químiques, els olis minerals, residus de laboratoris radiològics, residus radioactius i residus citotòxics (envasos, materials, restes. que hagin estat en contacte amb medicaments per al tractament de càncer).

A l'article 5 indica com s'ha de fer la recollida dels residus. La recollida dels residus sanitaris dins dels centres productors cal que s'atingui a criteris de segregació, asèpsia, innocuïtat i economia.

La recollida dels residus sanitaris del grup II s'ha de fer en bosses d'un gruix mínim de 55 micròmetres, les característiques tècniques de les quals s'adaptaran als criteris següents: opacitat a la vista; resistència al trencament; asèpsia total en el seu exterior; absència total en el seu exterior d'elements sòlids, punyents i tallants; volum no superior a 90 litres; identificació externa del fabricant; identificació externa amb el rètol "GII" en els centres hospitalaris.

A l'annex indica els residus capaços de transmetre les infeccions que generen els residus sanitaris específics:

- Febres hemorràgiques víriques: febre del Congo-Crimea, febre de Lassa, marburg, ebola, febre argentina (Junin), febre boliviana (Machupo), complex encefàlic transmès per artròpodes vectors (arbovirus) → tots els residus contaminats.
- Brucel·losi → residus contaminats amb pus.
- Diftèria → residus contaminats amb secrecions respiratòries.
- Diftèria cutània → residus contaminats amb secrecions de lesions cutànies.
- Còlera → residus contaminats amb femta.
- Encefalopatia de Creutzfeldt-Jakob → residus contaminats amb líquid cefaloraquidi/altres.
- Borm → residus contaminats amb secrecions de lesions cutànies.
- Tularèmia → residus contaminats amb secrecions respiratòries.
- Àntrax → residus contaminats amb pus o secrecions respiratòries
- Pesta → residus contaminats amb pus.
- Ràbia → residus contaminats amb secrecions respiratòries.
- Febre Q → residus contaminats amb secrecions respiratòries.
- Tuberculosi activa → residus contaminats amb secrecions respiratòries

Així, davant d'un cadàver d'un animal mort per ràbia, àntrax, brucel·losi... la seva gestió serà com un residu especial del grup III.

2.3.5. Decret 93/1999, de 6 d'abril, sobre procediments de gestió de residus.

L'objectiu d'aquest Decret és regular el control de les activitats de producció i gestió de residus i vincular el grau de rigor en el seu control al risc ambiental que poden suposar segons els tipus de residus i cada tipus d'activitat.

S'aplica a les activitats de producció, possessió, transport o gestió de substàncies o productes que tenen la consideració de residus, d'acord amb la normativa aplicable.

El control de la gestió dels residus es du a terme mitjançant la documentació següent (article 22):

- Fitxa d'acceptació: és el document normalitzat que s'ha de subscriure entre el productor o posseïdor del residu i el gestor, que té per objecte el reconeixement de la seva destinació correcta.
 - El productor o posseïdor dels residus és responsable de la tramitació de la fitxa d'acceptació.
 - El productor o posseïdor del residu, el gestor i la Junta de Residus han de disposar d'un exemplar de la fitxa d'acceptació.
 - Cada fitxa d'acceptació es correspon amb un residu definit amb un codi del Catàleg de residus de Catalunya.
 - La fitxa d'acceptació caduca automàticament al cap de cinc anys i pot ser cancel·lada si la gestió prevista no s'ajusta al Catàleg de residus de Catalunya per incompliment de les parts o per impossibilitat material de la seva utilització.
- Full de seguiment: és el document normalitzat que acredita el lliurament del residu del productor o posseïdor al transportista per portar-lo fins al gestor.
 - Cada lliurament de residus s'ha de fer constar en un full de seguiment independent i s'hi ha d'esmentar el productor o posseïdor, el transportista i el gestor corresponent.
 - El productor o posseïdor del residu, el transportista, el gestor i la Junta de Residus han de disposar d'un exemplar del Full de seguiment.
- Full de seguiment itinerant: és el document normalitzat i alternatiu a l'anterior, que acredita el lliurament de diversos residus de diferents productors o posseïdors a un transportista per lliurar-los a un mateix gestor.

- El full de seguiment itinerant es compon d'original i dues còpies i d'un talonari amb 20 justificants de lliurament de residus que permeten la recollida a 20 centres productors o posseïdors de residus.
- El transportista del residu, el gestor i la Junta de Residus han de disposar d'un exemplar del full de seguiment itinerant.
- Fitxa de destinació: és el document normalitzat que ha de subscriure el productor o posseïdor d'un residu i el destinatari d'aquest i que té per objecte el reconeixement de l'aptitud del residu per ser aplicat en un determinat sòl, per a un ús agrícola o en profit de l'ecologia.
 - El productor o posseïdor del residu, el destinatari i la Junta de Residus han de disposar d'un exemplar de la fitxa de destinació
- Justificant de recepció del residu: és el document normalitzat que ha de lliurar el gestor al productor o al posseïdor del residu en el moment de la seva recepció.
 - El gestor ha de trametre mensualment a la Junta de Residus còpia dels justificants de recepció i ha d'incorporar aquesta informació en el resum mensual de la seva activitat regulat en l'article 31 d'aquest Decret.

Agència de Residus de Catalunya

L'Agència de Residus de Catalunya (nova denominació de la Junta de Residus a partir de la publicació de la Llei 15/2003, de 13 de juny, de modificació de la Llei 6/1993 del 15 de juliol, reguladora dels residus), és una entitat de dret públic, regulada per l'article 1.b del Decret legislatiu 2/2002, de 24 de desembre, pel qual s'aprova el Text redifós de la Llei 4/1985, de 29 de març, de l'Estatut de l'empresa pública catalana.

Són de la seva competència els residus que es generen a Catalunya i els que es gestionen al seu àmbit territorial. S'encarrega dels residus municipals, industrials, comercials, sanitaris, enderrocs, excedents de dejeccions ramaderes, residus d'aparells elèctrics i electrònics, vehicles i neumàtics fora d'ús, envasos, olis minerals, PCB/PCT, piles i altres acumuladors, frigorífics, fluorescents i efluents vinícoles.

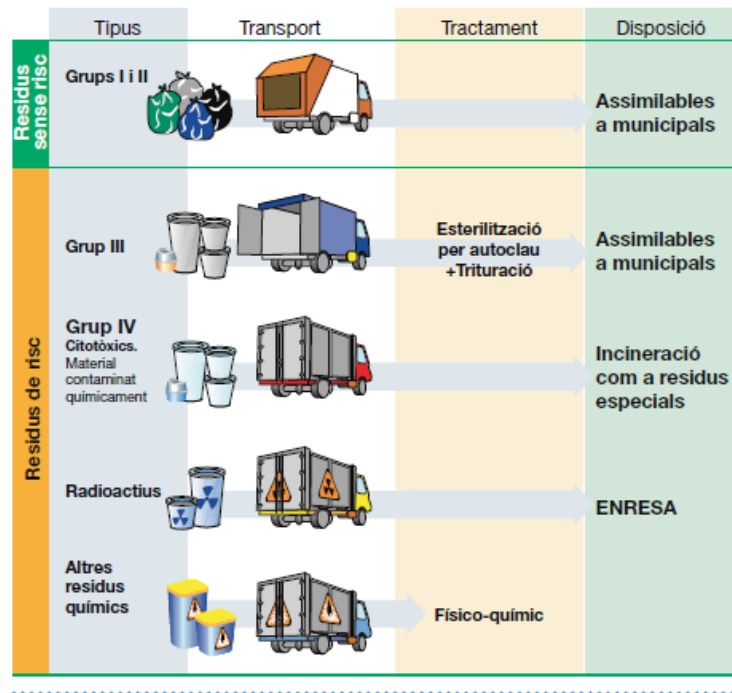
Els seus principals objectius per millorar la qualitat de vida dels ciutadans de Catalunya i protegir el medi ambient són: promoure la minimització de residus i la seva perillositat, fomentar la recollida selectiva, valoritzar els residus, disposar els desaprofitaments, recuperar espais i sòls degradats per descarregues incontrolades de residus o per contaminants.

En el nostre cas els cadàvers d'animals es poden considerar residus sanitaris i també residus municipals. Els residus municipals es defineixen a l'article 3 del Decret Legislatiu 1/2009, de 21 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora dels residus. Els residus sanitaris són aquells generats en centres de salut, centres veterinaris i laboratoris, que poden ser de risc i que han de ser gestionats de manera

específica amb el fi de garantir la protecció de la salut de les persones i la defensa del medi ambient.

L'Agència de Residus de Catalunya classifica els residus sanitaris en quatre grups segons la seva perillositat biològica (D 27/1999).

Esquema de gestió de residus sanitaris

Transport dels residus sanitaris

L'empresa que efectui operacions de recollida i transport de residus sanitaris dels grups III i IV (excepte pels residus radioactius) ha d'estar autoritzada per l'Agència de Residus de Catalunya. Per obtenir l'autorització s'ha de presentar la sol·licitud normalitzada i aportar, per cada vehicle, la documentació següent:

- targeta d'inspecció de vehicles (fitxa tècnica del vehicle)
- resguard de dipòsit corresponent de la Caixa General de Dipòsits de la Generalitat de Catalunya avalant que s'ha dipositat la fiança requerida per a cada vehicle.

L'espai de càrrega dels vehicles de transport ha de ser impermeable a l'aigua, delimitat per superfícies llises, s'ha de poder rentar i desinfectar fàcilment, i la seva estructura i tancament han d'impedir el vessament del seu contingut.

Tractament dels residus sanitaris

Els residus sanitaris s'han de tractar per evitar el perill de contaminació del medi i per evitar el contagi de malalties infeccioses que representen un risc per a la salut de les persones.

- Els residus dels grups I i II, un cop fora del centre sanitari, es tracten com residus assimilables a municipals i van, doncs, als centres de disposició de residus municipals.
- Els residus del grup III es tracten mitjançant esterilització per autoclau i posterior trituració.
- Els citotòxics del grup IV es tracten mitjançant incineració en instal·lacions per a residus especials.

Gestió dels residus sanitaris

Els residus del grup I i II es consideren, fora del centre on es produeixen, residus municipals, i l'ajuntament o l'ens municipal corresponent serà qui assegurarà la correcta gestió extracentre d'aquests residus. Però els cadàvers d'animals són una excepció i la seva gestió sempre es fa amb la corresponent fitxa d'acceptació i full de seguiment, documents que es faciliten i validen a l'Agència de Residus de Catalunya. Això implica la relació directa entre el centre productor, el transportista i l'empresa de tractament i, per tant, la responsabilitat subsidiària en la destinació i el tractament dels residus generats.

En el cas dels residus del grup III i IV, el centre generador dels residus i la instal·lació de tractament autoritzada per l'Agència de Residus de Catalunya han de signar la fitxa d'acceptació corresponent. A més, el transport -que efectua un transportista autoritzat- s'ha de formalitzar mitjançant un full de seguiment.

Les instal·lacions de tractament també han de:

- disposar d'un llibre oficial de control dels residus, on s'ha d'enregistrar l'activitat de la instal·lació i que ha d'estar a disposició de les autoritats competents;
- trametre a l'Agència de Residus de Catalunya, mensualment, les dades dels residus tractats, tant la quantitat com la seva procedència.

Tota la documentació necessària per la gestió dels residus de cadàvers d'animals a la qual es refereix l'article 22 del Decret 93/1999, de 6 d'abril, sobre procediments de gestió de residus, explicada anteriorment, es pot consultar a l'Agència de Residus de Catalunya i l'hem inclòs a l'annex V d'aquest treball.

2.3.6. Ordenança de la província de Barcelona

Aprovació definitiva modificació puntual del Títol VI, gestió de residus, de l'Ordenança general del medi ambient urbà.

Registre: 022006022608 - **Data publicació:** 09/08/2006 - **Núm. butlletí:** 189 (pàg. 20)

Article 151 Residus municipals

Defineix els residus municipals i classifica als animals domèstic morts com a residus municipals.

Article 152 Classificació dels residus a efectes del procediment de recollida

Defineix els cadàvers d'animals com a residus singulars, que han de ser objecte de recollida sectorial específica.

Article 153 Residus exclosos del servei municipal de recollida de residus

Els animals morts d'un pes superior a 80 Kg i els residus sanitaris especials, generats per hospitals, clíniques, centres assistencials, laboratoris i altres establiments similars, inclosos en el Grups III i IV del Decret 27/1999, de 9 de febrer.

Article 159 Recollida singular d'animals morts

La recollida de cadàvers d'animals domèstics de menys de 80 kg s'efectuarà previ avís de l'interessat als serveis municipals. La recollida de cadàvers d'animals domèstics de pes superior a 80 kg requerirà del peticionari una informació específica addicional per tal que els serveis municipals puguin determinar-ne l'acceptació.

Els centres veterinaris i laboratoris també es podran acollir al servei de recollida sempre i quan els cadàvers d'animals que es presentin estiguin classificats com a no especials i es garanteixi llur innocuïtat.

El cost del servei de recollida de cadàvers d'animals morts es regularà anualment pels preus públics dels serveis per a la prestació de serveis especials de neteja i recollida de residus municipals.

Aquesta Ordenança està publicada al **Butlletí Oficial de la Província de Barcelona** (BOPB), que és una publicació de caràcter oficial que gestiona la **Diputació de Barcelona** mitjançant la seva **Direcció de Comunicació**.

El BOPB és el diari oficial on es publiquen les disposicions de caràcter general, i les ordenances, actes, edictes, acords, notificacions, anuncis i demés resolucions de les Administracions públiques i de l'Administració de Justícia d'àmbit territorial provincial

de Barcelona, quan així estigui previst en una disposició legal o reglamentària. Per tant, és un dels instruments d'informació pública que utilitzen el conjunt de les administracions públiques que operen en l'àmbit geogràfic provincial per donar a conèixer la seva gestió, fer-la més transparent i permetre la participació dels ciutadans.

SECCIÓ 3

TREBALL DE CAMP

Com s'ha pogut veure fins ara, la legislació resulta, no confosa, perquè si se sap destriar bé és molt clara, però sí una mica massa extensa per la simplicitat de la qüestió (estem parlant únicament de l'eliminació dels cossos d'animals de companyia morts, no d'altres animals, en què sí que la situació pot ser molt més complexa). A més, com en tantes altres qüestions, els dictàmens de la legislació solen ser força desconeguts per la gent. Per aquest motiu hem volgut avaluar el nivell de coneixement de tot aquest tema en els tres grups de població que ens sembla que hi estan més relacionats: estudiants de veterinària, veterinaris clínics i propietaris d'animals de companyia.

Hem construït tres enquestes, una per a cada grup (es poden veure a l'annex III), amb preguntes directament relacionades amb els aspectes legals que toquen més de prop a cada un d'ells. No són enquestes especialment extenses ni complexes, sinó que estan pensades per a obtenir resultats simples i visuals.

3.1. Enquesta a veterinaris clínics

L'objectiu d'aquesta enquesta és avaluar si la gestió dels cadàvers dels animals domèstics als centres veterinaris es duu a terme correctament, d'acord amb la legislació vigent. Per tal de fer-ho, està dividida en quatre blocs. Les dues primeres qüestions tracten sobre l'emmagatzematge del cadàver mentre es decideix el seu destí, les quatre qüestions següents tracten sobre la realització de necròpsies als cadàvers i proves complementàries, les tres qüestions següents tracten sobre les diferents maneres d'eliminació del cadàver i la última qüestió sobre coneixement de la legislació. S'han entrevistat a 12 centres veterinaris en diferent situació geogràfica: Sabadell (1,2,3), Castelló (4), Barcelona (5), Reus (6,7) i Premià de Mar (8).

	1	2	3	4	5	6	7	8	total
1. Què fan amb els cadàvers mentre esperen la decisió del propietari?									
Refrigeració					x				1
Congelació	x	x	x	x			x	x	6
Altres						*3			1
2. Fan alguna diferència entre l'espècie i la mida del cadàver o tots reben el mateix tracte?									
Tots reben el mateix tracte		x	x	x	x		x	x	6
Si fem alguna diferència. Quina?	*1					*4			2
3. En cas de no tenir un diagnòstic clar, quin percentatge de clients diria que <u>accedeixen</u> a fer una necròpsia?									
	15%	-	90%	-	1%	5%	80%	5-10%	33%
Quin percentatge de clients <u>requereixen</u> per iniciativa pròpia la necròpsia?									
	2%	1%	<5%	1%	0,01%	2%	0%	2.5-5%	1.7%
4. Qui realitza les necròpsies?									

Nosaltres, a la mateixa clínica	x		80%	x	x	x		x	3
Un patòleg que ve expressament a realitzar-les			20%		x				1
Les fa un veterinari extern a la clínica, però que no és especialista									
Les enviem a un centre de referència	x	x		x		x	x	x	4
5. Se solen fer altres proves complementàries post-mortem (indicar els percentatges i, si és possible, proporcionar el preu aproximat d'aquests procediments)?									
Normalment no es fan	x	x			x	x		x	5
Histopatologia			70%	60-120€			40€	70€	1.7
Cultius microbiològics			10%	20-60€			25€		1.1
Anàlisis de líquids (LCR, efusions, etc.)			10%						0.1
Altres (PCR, serologia, etc)			10%						0.1
6. Es realitzen necròpsies no autoritzades, pel propi coneixement científic?									
Sí				x					1
No	x	x					x	x	4
Només en els casos en què es té un interès especial pel diagnòstic.					x	x			2
Altres:			*2						1
7. Quines són les preferències del client amb el cadàver (indicar els percentatges i, si és possible, proporcionar el preu aproximat d'aquests procediments)?									
Incineració individual	10%	9%	5%	5% (100€)	4%	18%	20%	20% (300€)	10%
Incineració col·lectiva	89%	85%	90%	85%	95%	50%	80%	70% (75€)	80%
El propietari s'emporta l'animal	1%	5%	5%	10%	1%	30%		10%	7%
El propietari el porta a un cementiri d'animals de companyia		1%							1%
El propietari se'n desentén i no apareix més per la clínica						2%			2%
8. Què fan si el propietari vol endur-se l'animal a casa?									
El posem en una bossa/caixa i li entreguem sense cap explicació			x			x			2
Deixem que se l'emporti però abans li expliquem que ha d'entregar-lo a un gestor de residus (deixalleria, incineradora o cementiri d'animals)	x			x	x				3
Volem evitar que els propietaris enterrin els cadàvers pel seu compte, ja que és il·legal i poc higiènic, i per tant mai els donem l'opció d'emportar-se'ls		x					x		2
Altres								*5	1
9. Amb quina empresa/es treballen per a la incineració?									
Mas Carol	x	x	x				x	x	5
Marc Subirana					x				1
Ultima LLar				x		x			2

La Pinada				x					1
Sempre han treballat amb la mateixa/es?									
Sí	x	x	x	x	x	x	x	x	8
No. Abans amb quina?									
10. Coneix la legislació vigent referent a la gestió de residus?									
Sí, la conec amb pèls i senyals		x	x				x		3
Conec la legislació autonòmica, però no la legislació estatal ni la comunitària				x				x	2
Simplement sé el que he de fer i el que no puc fer	x				x	x			3
No la conec en absolut									

*1 Bosses de color diferent segons el tamany

*2 Autorització d'eutanàsia o d'ingrés porta implícit el dret a fer necròpsia

*3 Segons el tamany

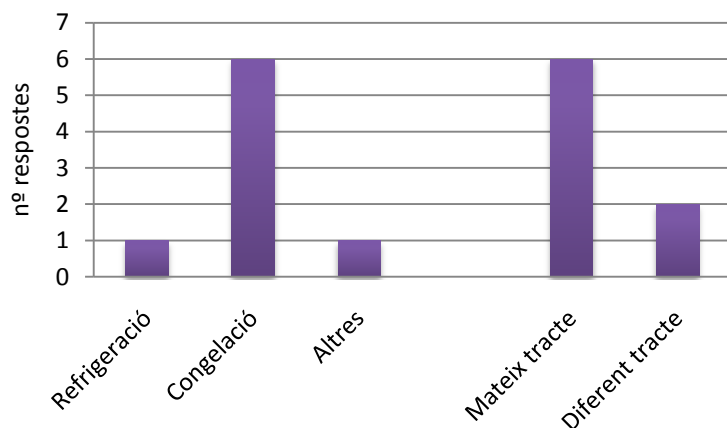
*4 Els que caben al congelador, bé, els que no, van al magatzem

*5 normalment se'ls recomana la incineració i, en cas que se'l vulguin endur (per qüestions sentimentals o econòmiques) se'ls intenta persuadir a no ser que el vulguin enterrar a la seva propietat.

ANÀLISI DE L'ENQUESTA

Bloc 1: Emmagatzematge del cadàver

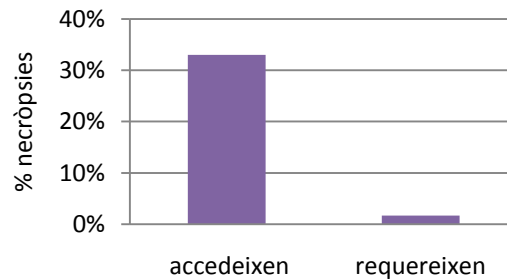
1. *Què fan amb els cadàvers mentre esperen la decisió del propietari?*
2. *Fan alguna diferència entre l'espècie i la mida del cadàver o tots reben el mateix tracte?*

Pel que fa als resultats que hem obtingut podem dir que la gran majoria de les clíniques veterinàries opten per congelar als cadàvers i no fan cap diferència entre la mida de l'animal i l'espècie.

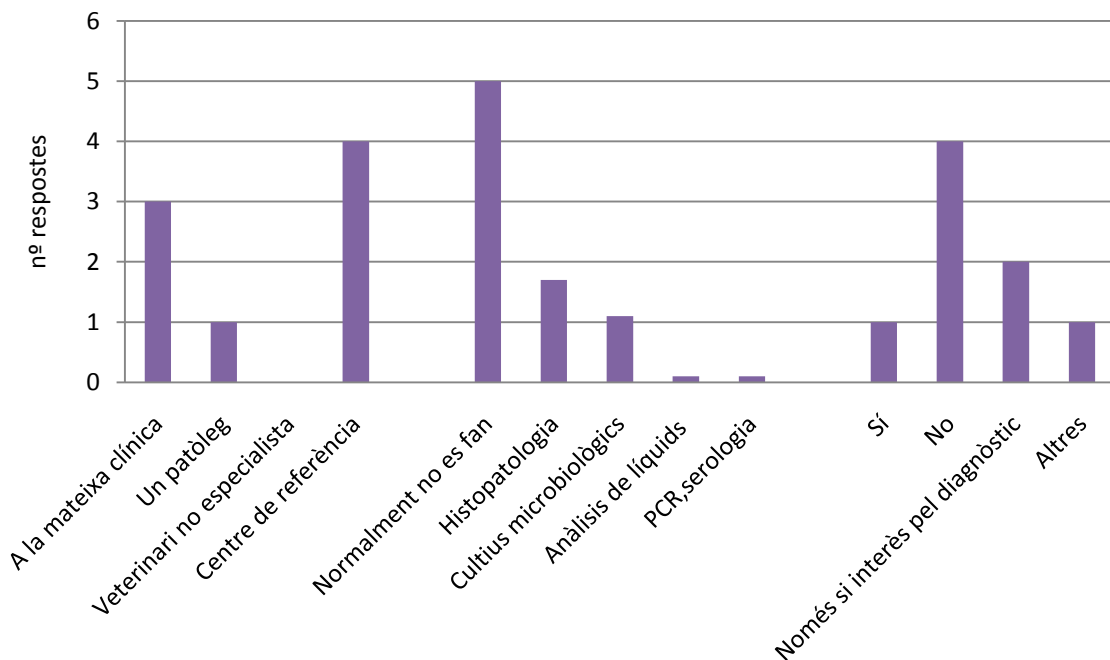
Bloc 2: Necròpsies

3. En cas de no tenir un diagnòstic clar, quin percentatge de clients diria que accedeixen a fer una necròpsia? Quin percentatge de clients requereixen per iniciativa pròpia la necròpsia?

Podem veure que el percentatge de clients que decideixen fer una necròpsia per iniciativa pròpia és molt reduït. En canvi, molts propietaris accedeixen a fer la necròpsia si el veterinari els ho recomana. Podem atribuir això a l'aprensió que causa aquest procediment en molts propietaris, i al fet que la majoria d'ells creuen totalment innecessari pagar-ne el cost.

4. Qui realitza les necròpsies?
5. Se solen fer altres proves complementàries post-mortem (indicar els percentatges i, si és possible, proporcionar el preu aproximat d'aquests procediments)?
6. Es realitzen necròpsies no autoritzades, pel propi coneixement científic?

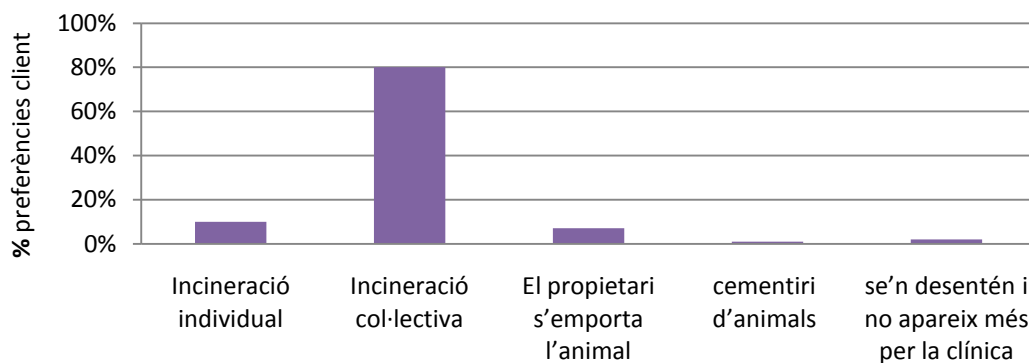

La gran part dels centres veterinaris envia els cadàvers a centres de referència i també una gran part fan les necròpsies ells mateixos. A més la gran majoria no decideix fer altres proves post-mortem. També podem veure que la major part no fan necròpsies

sense consentiment dels propietaris, però que hi ha un percentatge excessiu per la importància de la qüestió, que sí que en fan.

Bloc 3: Eliminació del cadàver

7. *Quines són les preferències del client amb el cadàver (indicar els percentatges i, si és possible, proporcionar el preu aproximat d'aquests procediments)?*

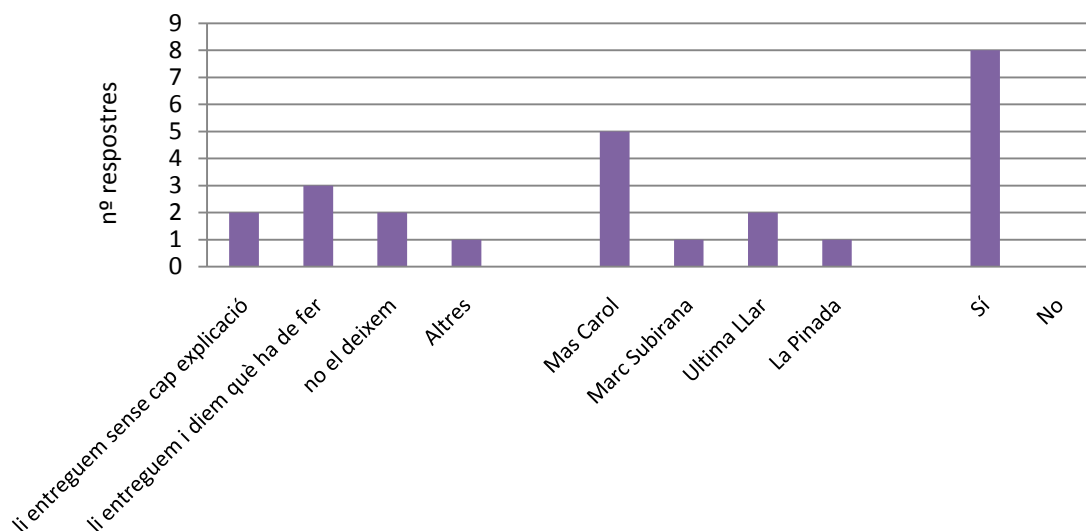

La majoria dels propietaris decideixen fer incineració col·lectiva. Un percentatge més petit prefereix fer incineració individual i emportar-se a l'animal per desfer-se ell mateixa del cadàver. I un percentatge minoritari decideix enterrar l'animal en un cementeri. També ha sigut curiós veure com hi ha propietaris que es desenten de l'animal i no tornen a passar per la clínica.

Aquestes preferències dels propietaris seran tractades més detalladament al qüestionari que hem fet a propietaris d'animals.

8. *Què fan si el propietari vol endur-se l'animal a casa?*

9. *Amb quina empresa/es treballen per a la incineració? Sempre han treballat amb la mateixa/es?*

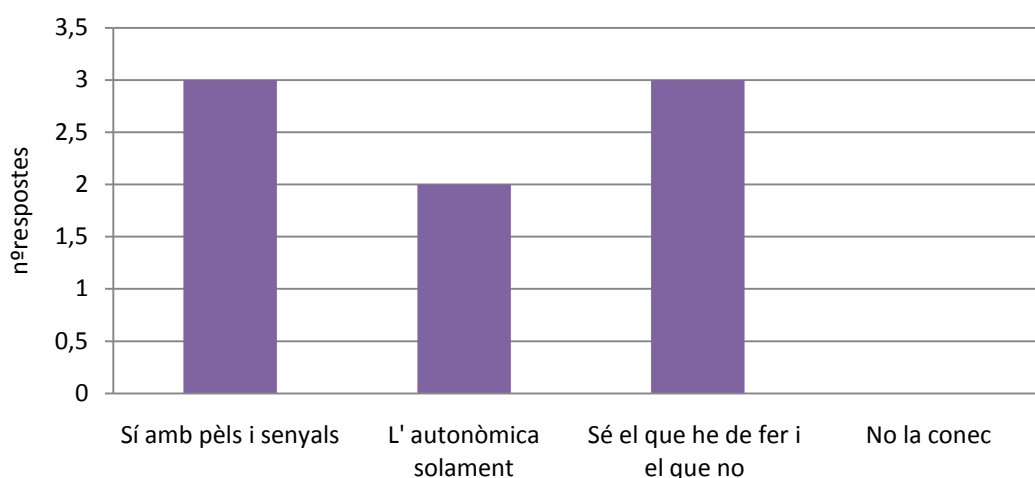

La major part dels veterinaris deixen que el propietari s'emporti l'animal però explicant-li què ha de fer. Altres entreguen el cadàver sense donar cap explicació i altres no deixen que s'emporti l'animal.

No podem comparar les diferents empreses incineradores perquè la situació geogràfica de les clíniques és molt diferent. No obstant, si ens centrem a la província de Barcelona, veiem que la majoria de clíniques treballen amb Mas Carol. També hi treballa alguna clínica d'altres províncies.

Bloc 4: Legislació

10. Coneix la legislació vigent referent a la gestió de residus?

La majoria dels veterinaris diu que sí coneixen la legislació molt bé. Deixant de banda si aquestes respostes són sinceres o no, hi ha un percentatge important de professionals que admeten saber el que s'ha de fer i el que no. És una resposta més humil, igualment vàlida i que creiem que reflexa més fidelment la realitat de la professió.

3.2. Enquesta a estudiants de veterinària

Aquesta és la més curta de les enquestes (consta de 3 preguntes); potser massa com per a treure resultats prou concloents, però la nostra intenció era centrar-nos més en la veu dels veterinaris i propietaris, i donar als estudiants una posició més circumstancial. Per això ens centrem en dos senzills aspectes: els estudiants de veterinària de la UAB saben alguna cosa sobre la legislació en matèria de residus relativa a l'eliminació dels cadàvers dels animals de companyia? I com se senten respecte al nivell de coneixements que tenen en aquest sentit? I per saber això, el més senzill és fer-los directament a ells aquestes dues preguntes, sense entrar en temàtica tècnica ni legislativa pròpiament dita, ja que no és el nostre objectiu. Hem tractat de compensar la senzillesa de les preguntes amb un nombre d'estudiants enquestats

força elevat, per tal que les respostes tinguessin prou pes. Els individus enquestats són 58; 17 dels quals són estudiants de primer cicle, i 41 de segon cicle, tots de la facultat de Veterinària de la UAB. Passem a avaluar els resultats de les tres preguntes:

	1r Cicle	2n Cicle
1. Coneixes les diferents possibilitats d'eliminació dels cadàvers dels animals de companyia?		
a) Sí, conec tota la legislació	0	2
b) En sé alguna cosa, però no en conec els detalls	8	32
c) No en sé gairebé res	9	8
d) Altres respostes	0	0
2. Sabies que és il·legal l'enterrament dels cadàvers d'animals en llocs no destinats a aquest fi?		
a) Sí, i en conec els motius	3	17
b) Sí, però no sabria explicar-ne el perquè	8	18
c) No ho sabia	5	6
d) Altres respostes	1 ^{*1}	1 ^{*2}
3. Creus que tot això s'hauria d'explicar més clarament durant la carrera?		
a) Sí, ja que estarà a l'ordre del dia quan treballem en una clínica	11	36
b) Crec que el que ens expliquen a la carrera és suficient	1	2
c) No, ja tenim prou feina i això ens ho podem mirar pel nostre compte quan necessitem saber-ho.	0	2
d) Altres respostes	5 ^{*3-7}	2 ^{*8-9}

*1: M'ho imaginava, però no ho tenia clar.

*2: Sí, conec algun motiu, però tampoc diria que tots.

*3: No sé què opinar perquè només estic a primer.

*4: No sé què s'explica a la carrera, encara.

*5: Al ser de primer no puc jutjar-ho, però crec que sí que s'hauria d'explicar.

*6: No crec que tingui relació amb la nostra feina clínica, però crec que sí que és interessant saber-ho.

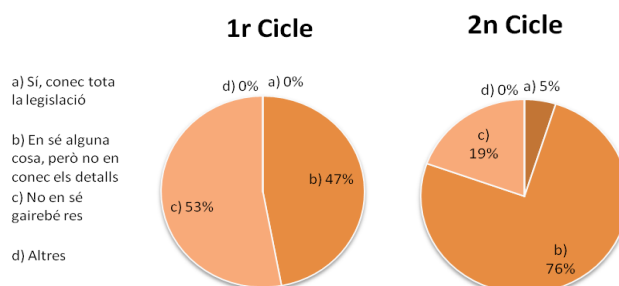
*7: Sí, perquè com a veterinaris hem de saber respondre els dubtes i preguntes dels nostres clients, i aquesta és una qüestió que es pot plantejar molta gent.

*8: Haurien d'explicar-ho almenys en una classe.

*9: Crec que és important, no només per a clínics, sinó també per a altres veterinaris i propietaris.

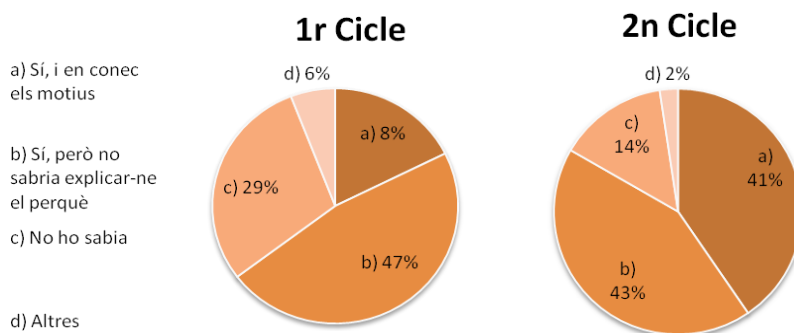
ANÀLISI DE L'ENQUESTA

1) Coneixes les diferents possibilitats d'eliminació dels cadàvers dels animals de companyia?

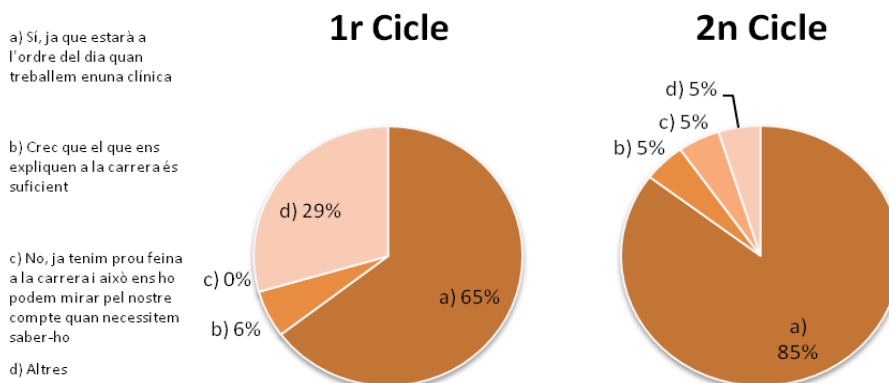
Els resultats d'aquesta pregunta són molt gràfics: s'observa un increment realment significatiu del nivell de coneixement d'aquest tema en els estudiants de segon cicle (passem d'un 53% a un 76% en l'opció b, i fins i tot algú ha contestat l'opció a), un resultat que ens aclareix un dels dubtes que plantejàvem amb aquesta enquesta: els veterinaris recent formats han après què cal fer quan es trobin en un centre veterinari amb un cadàver? Sembla que en aquest sentit la formació va per bon camí. Si més no, en coneixen més detalls que abans de començar a estudiar.

2) *Sabies que és il·legal l'enterrament dels cadàvers d'animals en llocs no destinats a aquest fi?*

L'objectiu d'aquesta pregunta no és més que completar o perfilar una mica el resultat obtingut en la qüestió anterior. La nostra idea al plantejar-la era posar l'estudiant davant de la opció d'una pràctica que es troba prohibida per la legislació comunitària però que tots sabem que molta gent encara realitza, per veure què en sabien realment al respecte. Els resultats també són molt gràfics: els estudiants de veterinària en general són conscients de la il·legalitat d'aquest acte, ja bé sàpiguen o no explicar-ne el perquè. En observar les respostes dels estudiants de segon cicle, el que trobem més rellevant és l'increment d' "a" sobre totes les altres opcions, indicant que, amb la seva formació, els estudiants aprenen no només el què, sinó també el perquè. Encara que es tracti d'una pregunta molt concreta dins d'una temàtica també molt concreta, és un resultat més que positiu, i esperem que aquesta tendència sigui patent en tots els altres camps de la formació, i no només en el que ateny a aquesta enquesta.

3) *Creus que tot això s'hauria d'explicar més clarament durant la carrera?*

Aquesta tercera i última pregunta té com a objectiu conèixer quina és l'opinió de l'estudiant, així com el de les dues anteriors era avaluar el seu coneixement. En general, i tot i trobar força positius els resultats de les dues preguntes anteriors, veiem que els estudiants de veterinària se senten molt desinformatos en matèria de legislació de residus, concretament referent a l'eliminació dels cadàvers dels animals de companyia. La immensa majoria opinen que seria interessant sentir-ne a parlar una mica més a classe del que s'ha fet fins ara, a excepció d'un parell de veus discrepants. Lògicament, els estudiants de primer cicle no saben encara el que els espera en els pròxims cursos, i gairebé una tercera part dels enquestats han optat per donar altres respostes, la majoria de les quals es refereixen precisament a aquest fet; que prefereixen abstenir-se de respondre per trobar-se en cursos inferiors i no saber si el que els estem plantejant ho tractaran amb suficient profunditat més endavant o no. És una resposta que trobem del tot lògica, ja que el tema que estem tractant està bàsicament vinculat a les assignatures de segon cicle i als temes que es toquen durant els mesos anteriors a la finalització dels estudis. No obstant, creiem que es pot dir que els estudiants de primer cicle que estan d'acord amb l'opció "a" estan expressant el seu desig de no sortir a treballar sense que algú els hagi explicat bé aquests assumptes legals, mentre que els estudiants de segon cicle que han expressat la mateixa resposta es pot intuir que més aviat mostren el seu descontent per no haver rebut aquesta informació durant els seus anys d'estudi.

3.3. Enquesta a propietaris d'animals

Com hem vist a la legislació vigent, les persones que tinguin animals sota la seva custòdia s'han d'encarregar d'eliminar els cadàvers quan aquests morin, així com sufragar els costos d'aquesta gestió. Aquest tema està subjecte també a qüestions sentimentals, i amb aquesta enquesta hem volgut veure quin és el grau de coneixement que té la gent sobre les responsabilitats i possibilitats de què disposen.

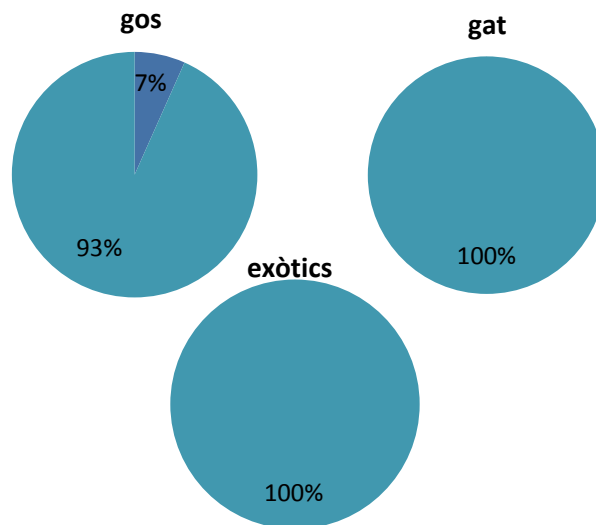
S'ha enquestat a 35 propietaris d'animals: 15 propietaris de gossos, 8 de gats, 12 d'exòtics (hàmsters, ocells, rèptils...).

	gos	gat	exòtics
1. Es va realitzar una necròpsia (autòpsia) del cadàver?			
Sí, el veterinari m'ho va demanar	1		
Sí, ho vaig requerir jo			
M'ho van oferir però no vaig voler, pel preu			
M'ho van oferir però no vaig voler, per aversió i/o desacord amb aquest procediment			
No es va fer, ni tan sols en vam parlar	14	8	12
No ho vaig autoritzar, però més tard em vaig assabentar que sí que l'havien fet			

2. Va demanar informació sobre les diferents maneres d'eliminar el cadàver (respongui també encara que no hagi sofert mai la mort d'una mascota)?			
Vaig trucar a un veterinari			
Vaig anar amb el cadàver a un centre veterinari			
Vaig trucar als serveis de l'ajuntament			
No va ser necessari perquè va morir en una clínica i ells ho van gestionar tot	5	1	1
No he demanat mai informació	10	7	11
3. Sap que existeixen cementiris d'animals?			
Sí, però no en conec cap	5	7	7
Sí (citi els que conegui)	1 (ultima llar)	1 (ultima llar)	2 (ultima llar)
No	9		3
4. Aquests llocs ofereixen diferents possibilitats d'enterrament, i els preus oscil·len entre els 200 i 500 euros (a més d'enterraments de luxe, molt més cars), més un manteniment anual d'uns 40 euros. Estaria disposat/da a pagar per enterrar-hi la seva mascota?			
Sí, sens dubte	3	2	
M'agradaria, però són massa diners	6		3
No, i no pels diners, sinó perquè em sembla del tot innecessària aquesta parafernàlia	6	6	9
5. Què va fer amb el cadàver?			
Portar-lo al veterinari i incineració individual (li tornen les cendres)	1	1	
Portar-lo al veterinari i incineració col·lectiva	4	1	
Enterrar-lo a la meua propietat	2	3	4
Enterrar-lo al camp o la muntanya	5	3	2
Llençar-lo a les escombraries	2		6
Portar-lo a un cementeri d'animals	1		
6. Sabia que és il·legal l'enterrament lliure dels cadàvers d'animals?			
Sí, hi estic d'acord i actuo en conseqüència	1	1	
Sí, però prefereixo fer-ho així que gastar-me diners fent-ho d'una altra manera	3	2	2
Sí, però prefereixo enterrar-lo a la meua propietat pel valor sentimental		2	3
No, però em sembla bé que estigui prohibit	6	2	1
No, i no entenc per què m'han de dir el que puc i no puc enterrar a casa meua	5	1	6

1) *Es va realitzar una necròpsia (autòpsia) del cadàver?*

- Sí, el veterinari m'ho va demanar
- Sí, ho vaig requerir jo
- M'ho van oferir però no vaig voler, pel preu
- M'ho van oferir però no vaig voler, per aversió i/o desacord amb aquest procediment
- No es va fer, ni tan sols en vam parlar
- No ho vaig autoritzar, però més tard em vaig assabentar que sí que l'havien fet

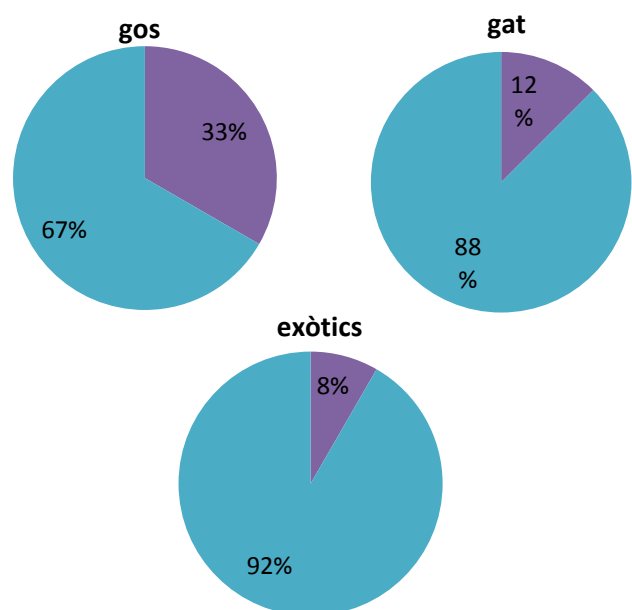

Podem observar que independentment de l'espècie la gran majoria de propietaris no van realitzar una necròpsia del cadàver del seu animal. Solament hi ha una persona que va realitzar la necròpsia del seu gos perquè el veterinari ho va requerir així.

Així doncs, ja sigui per aspectes econòmics, sentimentals o simplement perquè no és necessari, la majoria de clients no realitzen una necròpsia del seu animal.

2) *Va demanar informació sobre les diferents maneres d'eliminar el cadàver (respongui també encara que no hagi sofert mai la mort d'una mascota)?*

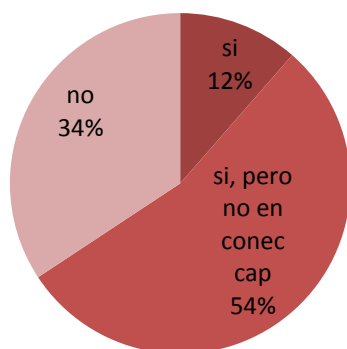
- Vaig trucar a un veterinari
- Vaig anar amb el cadàver a un centre veterinari
- Vaig trucar als serveis de l'ajuntament
- No va ser necessari perquè va morir en una clínica i ells ho van gestionar tot
- No he demanat mai informació

Podem observar que cap dels clients als que hem formulat l'enquesta han demanat informació sobre les diferents maneres d'eliminar un cadàver.

Hi ha un petit percentatge de clients de gossos i gats que el veterinari ho va gestionar tot perquè va morir a la clínica però la gran majoria de clients (67% en gossos, 88% en gats i 92% en exòtics) s'encarreguen ells mateixa d'eliminar el cadàver ja sigui llençant-lo a les escombraries, enterrant-lo o portant-lo a un cementeri d'animals com vorem més endavant.

3) Sap que existeixen cementiris d'animals?

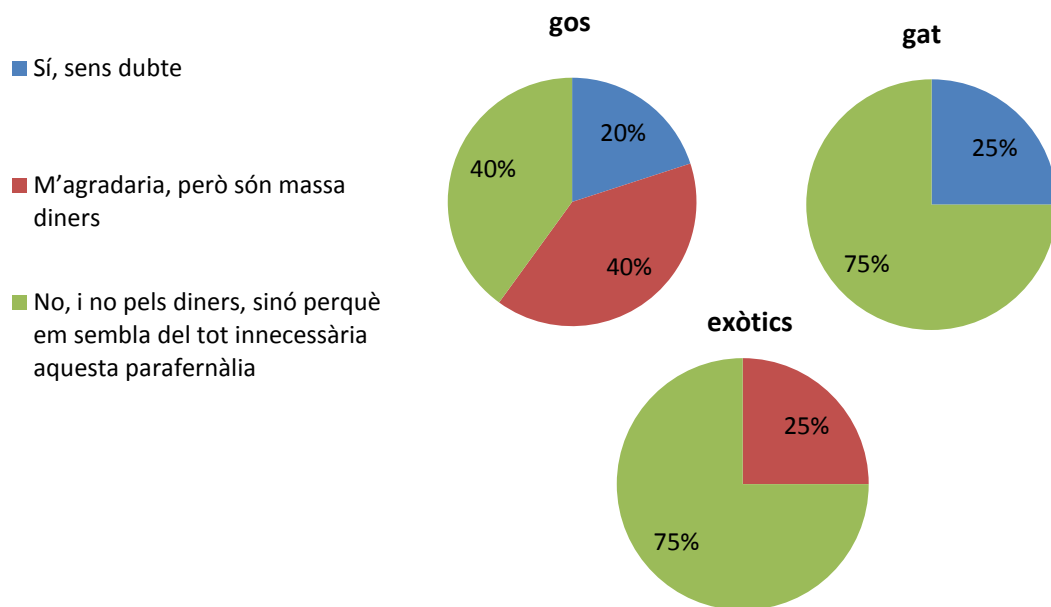

En aquest cas la resposta dels propietaris no té cap relació amb l'espècie animal sinó amb la seva cultura general i per això hi ha respostes tant diferents.

No obstant, si expressem els resultats en el total de persones que sí que coneixen l'existència de cementiris i els que no, obtenim que la majoria (66%) sí que tenen consciència de l'existència de cementiris d'animals, encara que la gran majoria no en coneix cap (54%).

Al observar que la gran majoria no coneix cap cementeri i que un 34% no sabia de la seva existència ens dona a pensar que aquestes empreses no es donen a conèixer. No hi ha gaire publicitat sobre cementiris d'animals i això fa que molta gent que té cementiris d'animals relativament a prop de casa no continguin aquesta possibilitat quan la seva mascota es mori. Així doncs, podem concloure que hi ha una manca d'informació sobre aquest tipus d'eliminació.

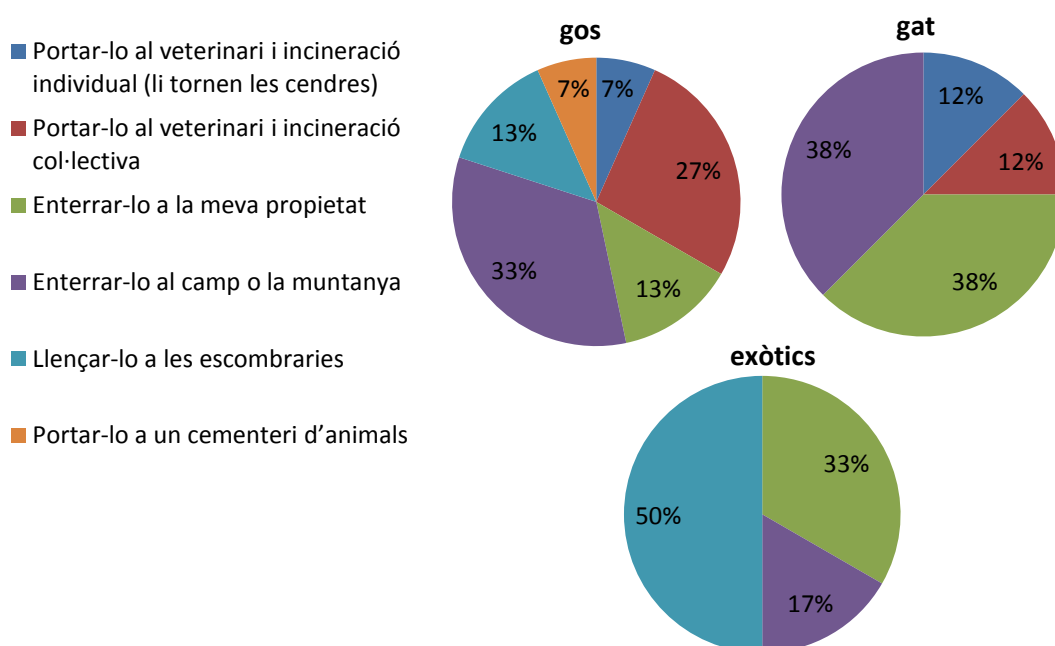
4) Aquests llocs ofereixen diferents possibilitats d'enterrament, i els preus oscil·len entre els 200 i 500 euros (a més d'enterraments de luxe, molt més cars), més un manteniment anual d'uns 40 euros. Estaria disposat/da a pagar per enterrar-hi la seva mascota?

En aquest cas la gran majoria de propietaris no estarien disposats a enterrar la seva mascota a un cementeri perquè creuen que és innecessari (40% gossos i 75% gats i exòtics).

Pel que fa als gossos i gats si que hi ha un percentatge de clients que estarien disposats enterrar-los en un cementeri d'animals sense pensar-ho (20-25%). En canvi, pels animals exòtics no hi ha cap que l'enterraria sense dubtar-lo i pensem que el motiu pugui ser el menor valor sentimental de l'animal. En aquest cas els propietaris opten per enterrar ells mateixa la seva mascota o llençar-la a les escombraries com vorem en la pregunta següent.

5) Què va fer amb el cadàver?

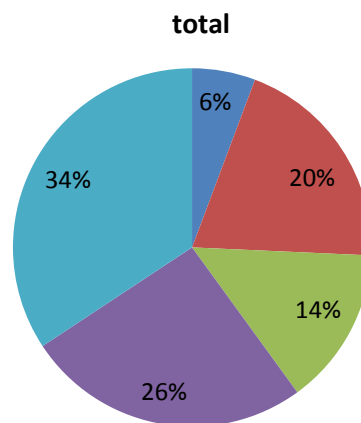
Respecte a l'eliminació dels cadàvers de gos i gat la gran majoria de propietaris recorren a l'enterrament (46% per gossos i 76% per gats). D'aquestos la majoria l'enterren al camp o muntanya (33% gossos i 38% gats) i un menor percentatge a la seva propietat.

Un percentatge més petit també recorren a la incineració (34% gossos i 24%gats), la majoria incineració col·lectiva pel seu menor preu (27% gossos) i en menor percentatge incineració individual (7% gossos). En els gats no hem vist aquesta variabilitat, possiblement degut al menor nombre d'enquestes sobre aquesta espècie. Per últim un menor percentatge de propietaris opten per llençar el seu animal a les escombraries (13%gossos) i solament un 7% opten per l'enterrament en un cementeri d'animals.

Pel que fa al tractament dels cadàvers d'animals exòtics hem obtingut que el 50% de propietaris decideixen llençar-lo a les escombraries i un altre 50% decideixen enterrar-los. Hem obtingut un gran percentatge de propietaris que llencen el cadàver a les escombraries en comparació amb els resultats obtinguts pels cadàvers de gossos i gats, la qual cosa ens fa pensar al menor valor afectiu d'aquests animals, i la mida reduïda de molts d'ells. Respecte a l'enterrament d'aquest animals podem observar que l'enterrament a la seva propietat és major que en el cas dels gossos i gats, degut a que la majoria del animals són hámsters i ocells, de petita mida.

6) Sabia que és il·legal l'enterrament lliure dels cadàvers d'animals?

- Sí, hi estic d'acord i actuo en conseqüència
- Sí, però prefereixo fer-ho així que gastar-me diners fent-ho d'una altra manera
- Sí, però prefereixo enterrar-lo a la meva propietat pel valor sentimental
- No, però em sembla bé
- No, i no entenc per què m'han de dir el que puc i no puc enterrar a casa meva

En aquest cas la resposta dels propietaris no té cap relació amb l'espècie animal sinó amb la seva opinió personal i per això hi ha respostes tant diferents.

Si representem els resultats del total de respostes obtenim que la majoria dels enquestats no sap que és il·legal l'enterrament dels cadàvers d'animals (60%). D'aquests la majoria no entén perquè és il·legal enterrar el cadàver a la seva propietat (34%) i d'altres que si estan d'acord en què l'enterrament sigui il·legal encara que no ho sabien (26%). No obstant, pensem que si tots els propietaris d'animals estiguessin ben informats aquest nombre es reduiria considerablement.

El 40% dels enquestats sí que sabia que és il·legal l'enterrament. La majoria d'aquests encara així prefereixen enterrar la seva mascota per no gastar-se diners (20%) o pel valor sentimental (14%) i solament una minoria actua en conseqüència (6%).

CONCLUSIONS

Ens hem plantejat aquest treball per entendre una mica millor la gestió dels cadàvers d'animals de companyia, la majoria dels quals seran gossos i gats. Els residus dels animals de companyia no són gaire diferents dels residus dels animals de producció, però la seva relació amb l'ésser humà els fa mereixedors d'un tracte especial.

Considerem important el conèixer bé la legislació vigent per saber què podem fer i informar bé als clients de les diferents possibilitats d'eliminació de les seves mascotes. La legislació que regula la gestió dels cadàvers d'animals, tant de companyia com d'animals de producció, és la mateixa que regula la gestió de residus i de subproductes carnis. A nivell legislatiu hem de tenir en compte tres estaments: la Comunitat Europea, l'Estat Espanyol i la Generalitat de Catalunya. Qui marca la pauta és la Comunitat Europea i els altres estaments han de seguir el reglament de la CEE, però poden legislar ells en aquesta matèria, i en el cas de Catalunya la Generalitat té competències per poder legislar en aquesta matèria.

La normativa Europea a seguir és el reglament (CE) N° 1609/2009 del Parlament Europeu i del Consell, de 21 d'octubre de 2009, on s'estableixen les normes sanitàries aplicables als subproductes animals i productes derivats no destinats al consum humà i pel qual es deroga el Reglament (CE) N° 1774/2002 (Reglament sobre subproductes animals). En aquest reglament queden classificats els cadàvers d'animals de companyia com a materials de categoria I, que s'eliminaran directament com residus mitjançant incineració en una planta d'incineració autoritzada, sense processament previ. També estableix que l'autoritat competent podrà autoritzar l'eliminació dels cadàvers d'animals de companyia mitjançant enterrament, però en general aquesta autorització es dóna en casos comptats (cementiris de mascotes autoritzats, o casos especials de zones remotes en què es pugui assumir que el risc de transmissió de malalties és mínim).

En quant a la normativa estatal tenim la Llei 10/1998, de 21 d'abril, de residus. Aquesta llei classifica els animals domèstics morts com residus urbans o municipals i explica que els propietaris de l'animal estan obligats, sempre que no procedeixin a gestionar-los per ells mateixos, a entregar-los a un gestor de residus (veterinari, o bé incineradora/cementiri directament) per la seva eliminació i a sufragar els costos corresponents a la gestió del cadàver. També explica que les Ens locals puguin elaborar els seus propis plans de gestió de residus urbans.

La normativa catalana a seguir és el Decret Legislatiu 1/2009 de 21 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora dels residus, que inclou els animals domèstics morts com a residu municipal. L'Agència de Residus de Catalunya té competència sobre els residus que es generen a Catalunya i els que es gestionen al seu àmbit territorial i s'encarrega entre d'altres, de la gestió dels residus municipals i sanitaris com els cadàvers d'animals.

En quant a la classificació dels cadàvers d'animals de companyia, a la llista Europea de Residus o al Catàleg de Residus de Catalunya, en tots dos pertanyen a la categoria de residus no especials i es tracten per deposició o incineració.

Pel que fa a la gestió dels cadàvers, el propietari de l'animal pot encarregar-se ell mateix o portar-lo al veterinari per a que ho gestioni. Solament el propietari de l'animal té el dret de decidir el seu destí final i nosaltres com a veterinaris hem de ser capaços d'explicar-li les diferents possibilitats d'eliminació del cadàver, que segons la legislació vigent són la incineració (col·lectiva o individual amb recuperació de cendres), la deposició controlada i també la sepultura en un cementeri d'animals autoritzat.

La deposició controlada es tracta d'entregar el cadàver als serveis municipals de recollida de residus urbans, és a dir, de llençar-lo a les escombraries o portar-lo a la deixalleria. Aquesta opció només es troba a l'abast dels propietaris, ja que els centres veterinaris, laboratoris i botigues d'animals, han d'estar obligatòriament inscrits i registrats com a centres productors de residus. Hem trobat interessant saber que el propietari pugui desfer-se del cadàver llençant-lo a les escombraries, però que nosaltres com a centre veterinari no pugem.

En el cas que el propietari de l'animal decideixi incinerar el cadàver, hem de saber que l'empresa encarregada de la seva recollida ha d'estar autoritzada per l'Agència de Residus i que en el moment de la recollida ha de lliurar una fitxa d'acceptació i un full de seguiment, per tenir còpies per la Generalitat.

Molts propietaris opten per enterrar el cadàver del seu animal i hem de saber explicar-li que és il·legal encara que l'enterrament sigui a la seva propietat. De fet, però, segons la normativa europea l'enterrament no és il·legal del tot, ja que especifica que "l'autoritat competent de cada estat membre podrà autoritzar l'enterrament dels animals de companyia" si es compleix que l'enterrament es fa a prou profunditat per assegurar que el cadàver no pugui ser descobert per animals carronyers, que no hi ha aqüífers propers que es puguin contaminar, que l'animal no tenia cap malaltia infectocontagiosa que pogués suposar un risc per a la salut dels humans ni altres animals i que la zona fos remota. Per aquests motius, l'autorització només se sol donar a llocs condicionants especialment per a aquest fi com els cementiris d'animals i les zones de muntanya veritablement remotes. Així doncs, considerem important saber explicar al propietari que no pot enterrar el cadàver del seu animal i els motius de per què no.

Relatiu a les enquestes, la majoria dels veterinaris clínics duen a terme correctament la gestió dels cadàvers. Els guarden en bosses de plàstic i els mantenen en congelació fins que els recull l'empresa incineradora, no fan necròpsies sense consentiment del propietari i expliquen al propietari què és el què ha de fer si vol emportar-se l'animal.

Pel que fa als estudiants de veterinària la majoria sí que coneix les diferents possibilitats d'eliminació dels cadàvers d'animals de companyia (sobretot els de curs més avançat), són conscients de la il·legalitat de l'enterrament dels cadàvers encara que no sabrien explicar-ne els motius i tots estan d'acord en que seria interessant que

tota la gestió dels cadàvers s'expliqués més clarament durant la carrera. Així, podem concloure que els estudiants de veterinària de la UAB saben algunes coses sobre la legislació en matèria de residus dels cadàvers dels animals de companyia, però que potser estaria bé aprofundir una mica més en aquest tema.

Respecte a l'enquesta a propietaris d'animals, les seves preferències a l'hora d'eliminar el cadàver són, per ordre decreixent, l'enterrament, la incineració col·lectiva, la incineració individual, llençar-lo a les escombraries (la majoria de propietaris d'animals exòtics pel menor valor sentimental) i la sepultura en un cementeri d'animals. Tan sols una minoria opta per la sepultura, degut al cost elevat, a que no creuen que sigui necessari i a que la majoria no coneix cap cementeri (d'altres no sabien ni de la seva existència) i això ens fa pensar que aquestes empreses deurien de donar-se més a conèixer. A més, la majoria no sap que és il·legal l'enterrament (i d'altres que sí prefereixen fer-ho pels costos i valors sentimental). Així, després d'analitzar l'enquesta podem concloure que hi ha una manca d'informació sobre les diferents maneres d'eliminar els cadàvers i pensem que nosaltres com a veterinaris hauríem de ser capaços d'explicar que l'enterrament està prohibit i que les altres opcions que té són la incineració i la sepultura en cementeris d'animals (i inclús llençar-lo a les escombraries si el propietari es nega a qualsevol opció anterior).

Des del nostre punt de vista com a futurs veterinaris considerem de gran importància donar tota la informació possible als propietaris d'animals sobre les diferents maneres d'eliminar el cadàver de manera que el client pugui decidir quina és la manera més correcta d'acomiar la seva mascota considerant tots els aspectes econòmics, sentimentals i legals.

BIBLIOGRAFIA

Libres

Wilson, J. F., *Law and ethics of the veterinary profession*. 1988. Priority, cop. , Yardley, PA.

Tannenbaum, J., *Veterinary Ethics*. 1989. Williams and Wilkins, Baltimore.

Diccionari enciclopèdic de medicina. 2000. Enciclopèdia catalana, S.A. Barcelona

Articles

Frid M.H., Perea A.T. (2007). Euthanasia & thanatology in small animals. *Journal of veterinary behavior*. 2, 35-39.

Pàgines web

<http://eur-lex.europa.eu/es/index.htm>

Diari Oficial de la Unió Europea (Legislatiu) (DO L):

[1] DO L 300 de 14.11.2009, p. 1 – r1609-2009

[2] DO L 226 de 6.9.2000, p. 3 – dec2000-532

[3] DO L 47 de 16.2.2001, p.1

[4] DO L 47 de 16.2.2001, p. 32

[5] DO L 203 de 28.7.2001, p. 18

[6] DO L 112 de 27.4.2002, p. 47

[7] DO L 182 de 16.7.1999, p. 1 – dir1999-31

[8] DO L 284 de 31.10.2003, p. 1

[9] DO L 311 de 21.11.2008, p. 1

<http://www.boe.es/>

Butlletí Oficial de L'Estat Espanyol (BOE)

[10] BOE núm. 99 de 25/4/2003

[11] BOE núm. 96 de 22/4/1998

[12] BOE núm. 25, de 29/1/2002

[13] BOE núm. 185, de 1/8/2009

[14] BOE núm. 280 de 22/11/2003

[15] BOE núm. 43, de 19/2/2002

[16] BOE núm. 262 de 30/9/2009

<http://www20.gencat.cat/portal/site/DOGC>

Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC)

[17] DOGC núm. 5430 de 28/7/2009

[18] DOGC núm. 2166 de 9.2.1996 - Decret 34/1996

[19] DOGC núm. 2828 de 16/02/1999 - Decret 27/1999

[20] DOGC núm. 2865 de 12/04/1999 - Decret 92/1999

[21] DOGC núm. 2865 de 12/04/1999 - Decret 93/1999

<http://www20.gencat.cat/portal/site/arc/> (Agència de Residus de Catalunya)

<http://bop.diba.es/>

Butlletí Oficial de la Província de Barcelona (BOPB)

[22] BOPB núm. 189 (pàg. 20) el 9/8/2006 (registre: 022006022608).

<http://noticias.juridicas.com/>

<http://www.elmundo.es/>

Annexos

ANNEX I

27.12.2007

ES

Diario Oficial de la Unión Europea

L 343/1

I

(Actos adoptados en aplicación de los Tratados CE/Euratom cuya publicación es obligatoria)

REGLAMENTOS

REGLAMENTO (CE) N° 1523/2007 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO

de 11 de diciembre de 2007

por el que se prohíbe la comercialización y la importación a la Comunidad, o exportación desde esta, de pieles de perro y de gato y de productos que las contengan

(Texto pertinente a efectos del EEE)

EL PARLAMENTO EUROPEO Y EL CONSEJO DE LA UNIÓN EUROPEA,

Visto el Tratado constitutivo de la Comunidad Europea y, en particular, sus artículos 95 y 133,

Vista la propuesta de la Comisión,

Visto el dictamen del Comité Económico y Social Europeo ⁽¹⁾,

De conformidad con el procedimiento establecido en el artículo 251 del Tratado ⁽²⁾,

Considerando lo siguiente:

(1) A los ojos de los ciudadanos de la UE, los perros y los gatos son animales de compañía y, en consecuencia, no es aceptable el uso de sus pieles ni de los productos que las contienen. Está demostrada la presencia en la Comunidad de pieles de perro y de gato no etiquetadas y de productos que las contienen. Por ello, a los consumidores les preocupa la posibilidad de comprar tales pieles y productos. El 18 de diciembre de 2003 ⁽³⁾, el Parlamento Europeo adoptó una declaración en la que expresa su preocupación ante el comercio de tales pieles y productos y pide que se ponga fin al mismo para restablecer la confianza de los consumidores y comerciantes. En sus reuniones de 17 de noviembre de 2003 y 30 de mayo de 2005, el Consejo de Agricultura y Pesca destacó asimismo la necesidad de adoptar a la mayor brevedad normas sobre el comercio de pieles de perro y de gato y de productos que las contengan.

(2) Cabe señalar que el presente Reglamento debe cubrir únicamente las pieles de las especies de perro y gato doméstico. No obstante, puesto que es científicamente imposible diferenciar la piel del gato doméstico de la piel de otras subespecies de gato no doméstico, el presente Reglamento debe definir «gato» como «*Felis silvestris*», con lo que se abarcan también las subespecies de gato no doméstico.

(3) Para atender a las preocupaciones de los consumidores, varios Estados miembros han adoptado legislación con objeto de impedir la producción y comercialización de pieles de perro y de gato.

(4) Hay diferencias entre las disposiciones de los Estados miembros que regulan el comercio, la importación, la producción y el etiquetado de pieles y productos de peletería con el fin de impedir que las pieles de perro y de gato se comercialicen o se utilicen de otro modo con fines comerciales. Mientras que varios Estados miembros han vetado totalmente la producción de pieles de perro y de gato prohibiendo la cría y el sacrificio de estos animales para la peletería, otros han adoptado restricciones a la producción e importación de pieles y productos que las contengan. En algunos Estados miembros se han adoptado requisitos de etiquetado. Es probable que la sensibilidad cada vez mayor de los ciudadanos ante esta cuestión mueva a otros Estados miembros a adoptar nuevas medidas de restricción de alcance nacional.

(5) En consecuencia, ciertos operadores del sector peletero de la UE introdujeron un código de conducta voluntario para abstenerse de comerciar con pieles de perro y de gato y de productos que las contengan. No obstante, dicho código ha demostrado ser insuficiente para impedir la importación y venta de pieles de perro y de gato, en particular en el caso de operadores del sector peletero que comercian con pieles cuyas especies de origen no se indican y no son fácilmente reconocibles, o que adquieren productos que contienen

⁽¹⁾ DO C 168 de 20.7.2007, p. 42.

⁽²⁾ Dictamen del Parlamento Europeo de 19 de junio de 2007 (no publicado aún en el Diario Oficial) y Decisión del Consejo de 26 de noviembre de 2007.

⁽³⁾ DO C 91 E de 15.4.2004, p. 695.

(18) Los Estados miembros deben establecer normas relativas a las sanciones aplicables en caso de incumplimiento de las disposiciones del presente Reglamento y velar por la aplicación de las mismas. Dichas sanciones deben ser eficaces, proporcionadas y disuasorias. En particular, los Estados miembros que aprehendan envíos de pieles de perro y de gato en aplicación del presente Reglamento deben aprobar legislación que les permita decomisar y destruir tales envíos, y suspender o revocar las licencias de importación o exportación del operador en cuestión. Por otra parte, debe alentarse a los Estados miembros a aplicar sanciones penales siempre que su legislación lo prevea.

(19) Dado que el objetivo del presente Reglamento, a saber, eliminar obstáculos para el funcionamiento del mercado interior armonizando a nivel comunitario las prohibiciones nacionales respecto del comercio de pieles de perro y de gato y de productos que las contengan, no puede ser alcanzado de manera suficiente por los Estados miembros y, por consiguiente, puede lograrse mejor a nivel comunitario, la Comunidad puede adoptar medidas, de acuerdo con el principio de subsidiariedad consagrado en el artículo 5 del Tratado. De conformidad con el principio de proporcionalidad enunciado en dicho artículo, el presente Reglamento no excede de lo necesario para alcanzar dicho objetivo.

HAN ADOPTADO EL PRESENTE REGLAMENTO:

Artículo 1

Objeto

El presente Reglamento tiene por objeto prohibir la comercialización y la importación a la Comunidad, o exportación desde esta, de pieles de perro y de gato y de productos que las contengan, a fin de eliminar los obstáculos al funcionamiento del mercado interior y devolver a los consumidores la confianza en que los productos de peletería que adquieren no contienen dichas pieles.

Artículo 2

Definiciones

A efectos del presente Reglamento, se entenderá por:

- 1) «gato»: cualquier animal de la especie *Felis silvestris*;
- 2) «perro»: cualquier animal de la subespecie *Canis lupus familiaris*;
- 3) «comercialización»: tenencia de pieles de perro o de gato, o de un producto que las contenga, con fines de venta, lo que incluye la oferta a la venta, la venta y la distribución;
- 4) «importación»: el despacho a libre práctica, en el sentido del artículo 79 del Reglamento (CEE) n° 2913/92 del Consejo, de 12 de octubre de 1992, por el que se aprueba el código aduanero comunitario⁽¹⁾, con excepción de las importaciones desprovistas de todo carácter comercial en el sentido del artículo 45, apartado 2, letra b), del Reglamento

⁽¹⁾ DO L 302 de 19.10.1992, p. 1. Reglamento modificado en último lugar por el Reglamento (CE) n° 1791/2006 (DO L 363 de 20.12.2006, p. 1).

(CEE) n° 918/83 del Consejo, de 28 de marzo de 1983, relativo al establecimiento de un régimen comunitario de franquicias aduaneras⁽²⁾;

- 5) «exportación»: el régimen de exportación que permite la salida de una mercancía comunitaria fuera del territorio aduanero de la Comunidad conforme a lo dispuesto en el artículo 161 del Reglamento (CEE) n° 2913/92.

Artículo 3

Prohibiciones

Quedan prohibidas la comercialización y la importación a la Comunidad, o exportación desde esta, de pieles de perro y de gato y de productos que las contengan.

Artículo 4

Excepciones

No obstante lo dispuesto en el artículo 3, la Comisión podrá adoptar excepcionalmente medidas para permitir la comercialización e importación o exportación de pieles de perro o de gato o de productos que las contengan, con fines educativos o de taxidermia.

Estas medidas, destinadas a modificar elementos no esenciales del presente Reglamento, y por las que se estipulan las condiciones en las cuales deberán aplicarse dichas excepciones, se adoptarán con arreglo al procedimiento de reglamentación con control contemplado en el artículo 6, apartado 2.

Artículo 5

Métodos para identificar las especies de origen de las pieles

A más tardar el 31 de diciembre de 2008 y, posteriormente, cada vez que se requiera a medida que surjan nuevos elementos, los Estados miembros informarán a la Comisión de los métodos de análisis que utilicen para identificar las especies de origen de las pieles.

La Comisión podrá adoptar medidas por las que se establezcan los métodos de análisis que se utilizarán para identificar las especies de origen de las pieles. Estas medidas, destinadas a modificar elementos no esenciales del presente Reglamento, completándolo con nuevos elementos, se adoptarán con arreglo al procedimiento de reglamentación con control contemplado en el artículo 6, apartado 2, y se incluirán en un anexo del presente Reglamento.

Artículo 6

Comité

1. La Comisión estará asistida por el Comité permanente de la cadena alimentaria y de sanidad animal establecido por el artículo 58, apartado 1, del Reglamento (CE) n° 178/2002 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 28 de enero de 2002, por el que se establecen los principios y los requisitos generales de la

⁽²⁾ DO L 105 de 23.4.1983, p. 1. Reglamento modificado en último lugar por el Acta de adhesión de 2003.

- tales pieles, y que se ven confrontados al riesgo de que, en uno o varios Estados miembros, sus productos no puedan comercializarse legalmente, o a que este comercio esté sujeto a requisitos suplementarios cuya finalidad sea impedir el uso de pieles de perro y de gato.
- (6) Las diferencias entre medidas nacionales en relación con las pieles de perro y de gato pueden constituir barreras al comercio peletero en general. Estas medidas impiden un funcionamiento armonioso del mercado interior, ya que la existencia de diferentes requisitos legales es un obstáculo para la producción peletera en general y hace más difícil que las pieles legalmente importadas o producidas en la Comunidad circulen libremente por su territorio. Los diversos requisitos legales vigentes en los Estados miembros implican cargas y costes suplementarios para los operadores del sector peletero.
- (7) Además, se produce confusión en el público a raíz de la diversidad de requisitos legales en los Estados miembros, lo que origina un obstáculo al comercio.
- (8) Por ello, se considera que las disposiciones del presente Reglamento deben armonizar las normas en los Estados miembros en lo que se refiere a la prohibición de la venta, la oferta a la venta y la distribución de pieles de perro y de gato y de productos que las contengan, e impedir así las perturbaciones del mercado interior de todos los demás productos similares.
- (9) Es necesario armonizar para eliminar la actual fragmentación del mercado interior; el instrumento más eficaz y adecuado para combatir los obstáculos al comercio debidos a los requisitos nacionales divergentes sería una prohibición de la comercialización y de la importación a la Comunidad, o exportación desde esta, de pieles de perro y de gato y de productos que las contengan.
- (10) Un requisito de etiquetado no sería idóneo para lograr el mismo resultado, ya que supondría una carga desproporcionada para la industria de las prendas de vestir, incluidos los operadores especializados en pieles de imitación, y también resultaría desmedidamente costoso en los casos en que las pieles sean solo un pequeño componente del producto.
- (11) La cría de perros y gatos para peletería no tiene tradición en la Comunidad, aunque se han detectado casos de elaboración de pieles de perro o de gato. De hecho, la inmensa mayoría de los productos derivados de pieles de perro y de gato presentes en la Comunidad son originarios de terceros países. Por esta razón, la prohibición de comercio intracomunitario debe ir acompañada, para ser más eficaz, de una prohibición de importar esos mismos productos a la Comunidad. Esta prohibición de la importación respondería a las preocupaciones expresadas por los consumidores ante la posible introducción en la Comunidad de pieles de perro y de gato, sobre todo atendiendo a los indicios de que estos animales podrían ser criados y sacrificados de forma inhumana.
- (12) Con una prohibición de exportación se garantizaría asimismo que no se elaborasen en la Comunidad productos que contengan pieles de perro o de gato destinados a la exportación.
- (13) No obstante, procede contemplar la posibilidad de hacer una serie de excepciones limitadas a la prohibición general de comercialización y de importación a la Comunidad, o exportación desde esta, de pieles de perro y de gato y de productos que las contengan. Este sería el caso de las pieles de perro y de gato importadas y comercializadas con fines educativos o de taxidermia.
- (14) El Reglamento (CE) n° 1774/2002 del Parlamento Europeo y del Consejo ⁽¹⁾ establece las normas en materia de sanidad animal y salud pública aplicables a la comercialización y a la importación o exportación de los subproductos animales, incluidas las pieles de perro y de gato. Procede, por tanto, aclarar el ámbito de aplicación del presente Reglamento, que debe ser el único acto aplicable a la comercialización e importación o exportación de pieles de perro y de gato en todas sus fases de producción, incluidas las pieles sin curtir. No obstante, el presente Reglamento no debe afectar a las obligaciones derivadas del Reglamento (CE) n° 1774/2002 relativas a la eliminación de pieles de perro y de gato por razones de salud pública.
- (15) Las medidas de prohibición del uso de pieles de perro y de gato para la elaboración de productos de peletería deben aplicarse de manera uniforme en la Comunidad. Sin embargo, las técnicas utilizadas actualmente para identificar las pieles de perro y de gato, como las pruebas de ADN, la microscopía y la espectrometría de masas MALDI-TOF, varían entre los Estados miembros. Es conveniente que se ponga a disposición de la Comisión información relativa a esas técnicas, para que así los organismos de ejecución estén al tanto de las innovaciones en este ámbito y se pueda estudiar la posibilidad de prescribir una técnica uniforme.
- (16) Procede aprobar las medidas necesarias para la ejecución del presente Reglamento con arreglo a la Decisión 1999/468/CE del Consejo, de 28 de junio de 1999, por la que se establecen los procedimientos para el ejercicio de las competencias de ejecución atribuidas a la Comisión ⁽²⁾.
- (17) Conviene, en particular, conferir competencias a la Comisión para que establezca métodos de análisis destinados a identificar las especies de origen de las pieles y para que adopte excepcionalmente medidas que eximan de las prohibiciones contempladas en el presente Reglamento. Dado que estas medidas son de alcance general y están destinadas a modificar elementos no esenciales del presente Reglamento, incluso completándolo con nuevos elementos no esenciales, deben adoptarse con arreglo al procedimiento de reglamentación con control previsto en el artículo 5 bis de la Decisión 1999/468/CE.

⁽¹⁾ DO L 273 de 10.10.2002, p. 1. Reglamento modificado en último lugar por el Reglamento (CE) n° 829/2007 de la Comisión (DO L 191 de 21.7.2007, p. 1).

⁽²⁾ DO L 184 de 17.7.1999, p. 23. Decisión modificada por la Decisión 2006/512/CE (DO L 200 de 22.7.2006, p. 11).

legislación alimentaria, se crea la Autoridad Europea de Seguridad Alimentaria y se fijan procedimientos relativos a la seguridad alimentaria ⁽¹⁾.

2. En los casos en que se haga referencia al presente apartado, serán de aplicación el artículo 5 bis, apartados 1 a 4, y el artículo 7 de la Decisión 1999/468/CE, observando lo dispuesto en su artículo 8.

Artículo 7

Informes

Los Estados miembros informarán a la Comisión de sus esfuerzos por hacer cumplir el presente Reglamento.

La Comisión informará al Parlamento Europeo y al Consejo sobre la aplicación del presente Reglamento, incluido lo relativo a aduanas, a más tardar el 31 de diciembre de 2010.

Los informes de la Comisión se pondrán a disposición del público.

Artículo 8

Sanciones

Los Estados miembros establecerán las normas sobre las sanciones aplicables a las infracciones a lo dispuesto por el presente Reglamento y adoptarán todas las medidas necesarias para garantizar la aplicación de las mismas. Las sanciones previstas deberán ser eficaces, proporcionadas y disuasorias. Los Estados miembros comunicarán dichas disposiciones a la Comisión a más tardar el 31 de diciembre de 2008, y le notificarán sin demora cualquier modificación ulterior de las mismas.

Artículo 9

Entrada en vigor y aplicabilidad

El presente Reglamento entrará en vigor a los veinte días de su publicación en el *Diario Oficial de la Unión Europea*.

Será aplicable a partir del 31 de diciembre de 2008.

El presente Reglamento será obligatorio en todos sus elementos y directamente aplicable en cada Estado miembro.

Hecho en Estrasburgo, el 11 de diciembre de 2007.

Por el Parlamento Europeo

El Presidente

H.-G. PÖTTERING

Por el Consejo

El Presidente

M. LOBO ANTUNES

⁽¹⁾ DO L 31 de 1.2.2002, p. 1. Reglamento modificado en último lugar por el Reglamento (CE) n° 575/2006 de la Comisión (DO L 100 de 8.4.2006, p. 3).

PARLAMENTO EUROPEO

2004

2009

Comisión de Peticiones

28.3.2006

COMUNICACIÓN A LOS MIEMBROS

Petición 722/2004, presentada por Sabine Scharf, de nacionalidad alemana, sobre la eliminación de cadáveres de animales de compañía y la inobservancia por parte de las autoridades alemanas de las disposiciones correspondientes del Reglamento (CE) nº 1774/2002 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 3 de octubre de 2002, por el que se establecen las normas sanitarias aplicables a los subproductos animales no destinados al consumo humano

1. Resumen de la petición

La peticionaria y su marido, propietarios de una granja de 9 000 metros cuadrados de superficie, se declaran amantes de los animales y dicen haber tenido siempre mascotas y haber recogido multitud de animales abandonados. A lo largo de los últimos nueve años, han inhumado en su propiedad los cadáveres de 16 de sus animales de compañía (14 perros y 2 gatos). No obstante, las autoridades locales afirman que ello constituye una infracción del Reglamento (CE) nº 1774/2002 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 3 de octubre de 2002, por el que se establecen las normas sanitarias aplicables a los subproductos animales no destinados al consumo humano. Los peticionarios responden a tal acusación remitiéndose al artículo 24 de dicho Reglamento, en el que se establece que los animales de compañía muertos pueden eliminarse directamente como residuos mediante enterramiento.

2. Admisibilidad

Admitida a trámite el 29 de marzo de 2005.

3. Respuesta de la Comisión, recibida el 28 de marzo de 2006.

El Reglamento (CE) nº 1774/2002 del Parlamento Europeo y del Consejo por el que se establecen las normas sanitarias aplicables a los subproductos animales no destinados al consumo humano¹ establece las normas relativas al tratamiento seguro y el uso o la eliminación de subproductos animales. Los animales de compañía muertos se clasifican como material de la categoría 1 conforme al artículo 4, apartado 1, letra a), guión iii) y, en consecuencia, no pueden utilizarse para fines de ningún tipo, sino que deben eliminarse. Los

¹ DO L 273 de 10.10.2002, p. 1.

subproductos animales de la categoría 1 deben ser recogidos, transportados e identificados conforme al artículo 7 del Reglamento y han de ser eliminados, con o sin procesamiento previo, en una planta de incineración o co-incineración conforme al artículo 12 del Reglamento. Siempre que se adopten medidas adicionales, el material de la categoría 1 puede también ser enterrado en un vertedero autorizado conforme a la Directiva 1999/31/CE, de 26 de abril de 1999, sobre el vertido de residuos¹ o por otros medios autorizados conforme al artículo 4, apartado 2, letra e) del Reglamento antes mencionado.

No obstante lo expuesto anteriormente acerca del método de eliminación prescrito, las autoridades competentes pueden, de ser necesario, decidir que los animales de compañía muertos sean eliminados directamente como residuos mediante enterramiento (artículo 24 del Reglamento). Este enterramiento no tiene que llevarse a cabo necesariamente en un vertedero autorizado conforme a la Directiva 1999/31/CE.

Al hacer uso de las exenciones previstas en el artículo 24 del Reglamento, corresponde a la autoridad competente de los Estados miembros adoptar las medidas necesarias para garantizar que el enterramiento de animales de compañía muertos no ponga en peligro la salud humana o animal ni el medio ambiente, y prevenir el abandono, vertido o enterramiento incontrolado de los subproductos animales referidos.

¹ DO L 182 de 16.7.1999, p. 1

ANNEX III

GESTIÓ DELS CADÀVERS D'ANIMALS DE COMPANYIA **(ENQUESTA PER A VETERINARIS CLÍNICS)**

(En les preguntes amb resposta múltiple, assenyali la que més s'escaigui. En aquelles preguntes en què no estigui indicat específicament, si creu que ha de marcar més d'una resposta, indiqui els percentatges. Respongui breument les preguntes obertes)

1. Què fan amb els cadàvers mentre esperen la decisió del propietari?

- a. Refrigeració.
- b. Congelació.
- c. Altres: _____

2. Fan alguna diferència entre l'espècie i la mida del cadàver o tots reben el mateix tracte?

3. En cas de no tenir un diagnòstic clar, quin percentatge de clients diria que accedeixen a fer una necròpsia? Quin percentatge de clients requereixen per iniciativa pròpia la necròpsia?

4. Qui realitza les necròpsies?

- a. Nosaltres, a la mateixa clínica.
- b. Un patòleg que ve expressament a realitzar-les.
- c. Les fa un veterinar extern a la clínica, però que no és especialista.
- d. Les enviem a un centre de referència.
- e. Altres: _____

5. Se solen fer altres proves complementàries postmortem (indicar percentatges i, si és possible, proporcionar el preu d' aquests procediments)?

- a. Normalment no es fan.
- b. Histopatologia: ____%
- c. Cultius microbiològics: ____%

- d. Anàlisi de líquids (LCR, efusions, etc.): ____%
- e. Altres: _____ %

6. Es realitzen necròpsies no autoritzades, pel propi coneixement científic?

- a. Sí.
- b. No.
- c. Només en els casos en què es té un interès especial pel diagnòstic.

7. Quines són les preferències del client amb el cadàver (indicar els percentatges i, si és possible, proporcionar el preu aproximat d'aquests procediments)?

- a. Incineració individual: ____%
- b. Incineració col·lectiva: ____%
- c. El propietari s'emporta l'animal: ____%
- d. El propietari el porta a un cementiri d'animals de companyia: ____%
- e. El propietari se'n desentén i no apareix més per la clínica: ____%
- f. Altres: _____ %

8. Què fan si el propietari vol endur-se l'animal a casa?

- a. El posem en una bossa/caixa i li entreguem sense cap explicació.
- b. Deixem que se l'emporti però abans li expliquem que ha d'entregar-lo a un gestor de residus (deixalleria, incineradora o cementiri d'animals).
- c. Volem evitar que els propietaris enterrin els cadàvers pel seu compte, ja que és il·legal i poc higiènic, i per tant mai els donem l'opció d'emportar-se'ls.
- d. Altres: _____

9. Amb quina empresa treballen per a la incineració? Sempre han treballat amb la mateixa?

10. Coneix la legislació vigent referent a la gestió de residus?

- a. Sí, la conec amb pèls i senyals.
- b. Conec el Catàleg de Residus de Catalunya, però no la legislació estatal ni la comunitària.
- c. Simplement sé el que he de fer i el que no puc fer.
- d. No la conec en absolut.

GESTIÓ DELS CADÀVERS D'ANIMALS DE COMPANYIA

(ENQUESTA PER A ESTUDIANTS DE VETERINÀRIA)

0. Ets estudiant de...

- a. 1r.
- b. 2n.
- c. 3r.
- d. 4t.
- e. 5è.
- f. Només em queden les pràctiques o un parell d'assignatures.

1. Coneixes les diferents possibilitats d'eliminació dels cadàvers dels animals de companyia?

- a. Sí, conec tota la legislació.
- b. En sé alguna cosa, però no en conec els detalls.
- c. No en sé gairebé res.
- d. Altres respostes: _____

2. Sabies que és il·legal l'enterrament dels cadàvers d'animals en llocs no destinats a aquest fi?

- a. Sí, i en conec els motius.
- b. Sí, però no sabria explicar-ne el perquè.
- c. No ho sabia.
- d. Altres respostes: _____

3. Creus que tot això s'hauria d'explicar més clarament durant la carrera?

- a. Sí, ja que estarà a l'ordre del dia quan treballem en una clínica.
- b. Crec que el que ens expliquen a la carrera és suficient.
- c. No, ja tenim prou feina a la carrera, i això ens ho podem mirar pel nostre compte quan ho necessitem saber.
- d. Altres respostes: _____

GESTIÓ DELS CADÀVERS D'ANIMALS DE COMPANYIA

(ENQUESTA PER A PROPIETARIS D'ANIMALS)

(En les preguntes amb resposta múltiple, assenyali la que més s'escaigui. Si creu que ha de marcar més d'una resposta, indiqui els percentatges de cada una. Respongui breument les preguntes obertes)

0. Algun cop se li ha mort un animal de companyia? De quina espècie?

4. Es va realitzar una necròpsia (autòpsia) del cadàver?

- a. Sí, el veterinari m'ho va demanar.
- b. Sí, ho vaig requerir jo.
- c. M'ho van oferir però no vaig voler, pel preu.
- d. M'ho van oferir però no vaig voler, per aversió i/o desacord amb aquest procediment.
- e. No es va fer, ni tan sols en vam parlar.
- f. No ho vaig autoritzar, però més tard em vaig assabentar que sí que l'havien fet.
- g. Altres: _____

5. Va demanar informació sobre les diferents maneres d'eliminar el cadàver (respongui també encara que no hagi sofert mai la mort d'una mascota)?

- a. Vaig trucar a un veterinari.
- b. Vaig anar amb el cadàver a un centre veterinari.
- c. Vaig trucar als serveis de l'ajuntament.
- d. No va ser necessari perquè va morir en una clínica i ells ho van gestionar tot.
- e. No he demanat mai informació.
- f. Altres: _____

6. Sap que existeixen cementiris d'animals?

- a. Sí, però no en conec cap.
- b. Sí (citi els que conegui): _____

- c. No.

7. Aquests llocs ofereixen diferents possibilitats d'enterrament, i els preus oscil·len entre els 200 i 500 euros (a més d'enterraments de luxe, molt més cars), més un manteniment anual d'uns 40 euros. Estaria disposat/da a pagar per enterrar-hi la seva mascota?

- a. Sí, sens dubte.
- b. M'agradaria, però són massa diners.
- c. No, i no pels diners, sinó perquè em sembla del tot innecessària aquesta parafernàlia.
- d. Altres: _____

8. Què va fer amb el cadàver (o què creu que faria si es donés el cas, si no ha sofert mai la mort d'un animal de companyia)?

- a. Portar-lo al veterinari i incineració individual (li tornen les cendres).
- b. Portar-lo al veterinari i incineració col·lectiva.
- c. Enterrar-lo a la meva propietat.
- d. Enterrar-lo al camp o la muntanya.
- e. Llençar-lo a les escombraries.
- f. Portar-lo a un cementeri d'animals.
- g. Altres: _____

9. Sabia que és il·legal l'enterrament lliure dels cadàvers d'animals?

- a. Sí, hi estic d'acord i actuo en conseqüència.
- b. Sí, però prefereixo fer-ho així que gastar-me diners fent-ho d'una altra manera.
- c. Sí, però prefereixo enterrar-lo a la meva propietat pel valor sentimental.
- d. No, però em sembla bé.
- e. No, i no entenc per què m'han de dir el que puc i no puc enterrar a casa meva.
- f. Altres: _____

EFE, Barcelona, martes 28/04/2009

Denuncian a vendedores de La Rambla por tirar animales muertos a la basura

Una veintena de miembros del grupo ecologista Ramblas Ètiques han anunciado la interposición de una denuncia contra los vendedores de animales de las Ramblas porque tiran los cuerpos de los animales muertos a los contenedores de los alrededores **en lugar de incinerarlos, como marca la normativa.**

En el marco de un acto de protesta en Barcelona, los ecologistas han anunciado también que interpondrán una reclamación administrativa al Ayuntamiento por incumplimiento de la Ley de Protección de Animales y ordenanzas municipales.

El portavoz de los ecologistas, Eric Gallego, ha declarado que los vendedores "incumplen 17 artículos de la Ley de Protección de los Animales y 4 de la ordenanza municipal" y **les ha acusado de crear un problema de salud pública** arrojando cadáveres de animales a los contenedores de las Ramblas en lugar de incinerarlos como marca la normativa municipal.

Los ecologistas han mostrado los restos de 180 animales, entre ellos de periquitos, roedores, reptiles, tortugas y peces, que supuestamente han extraído en los últimos 21 días de los contenedores situados junto a las paradas y que habían congelado para el acto de hoy.

Gallego también ha acusado al Ayuntamiento de "desidia absoluta" por permitir esta situación, "incumpliendo sus propias ordenanzas desde hace seis años", por lo que ha anunciado la interposición de una reclamación contencioso-administrativa para reclamar la eliminación de las paradas.

Sin embargo, **el representante de los propietarios de las once paradas existentes, José Cuenca, ha negado** que se arrojen animales a los contenedores, aunque ha reconocido que "no nos oponemos a ninguna mejora", pero ha advertido que la actual normativa al respecto "no tiene pies ni cabeza".

Cuenca ha añadido que la normativa prohíbe que los animales estén a la vista del público que pasa por la calle, cosa "inevitable" en el caso de estas paradas de reducido tamaño e instaladas en el paseo central de las Ramblas.

El portavoz de los vendedores ha informado de que "antes de diciembre de este año deberíamos haber llegado a un acuerdo con el Ayuntamiento", aunque ha advertido que "eliminar las paradas de animales quitaría alicientes a las Ramblas" y ha añadido que "no nos vemos en otros sitio más que aquí".

ANNEX V

Declaració de productor:
a emplenar pel centre productor

Full de seguiment:
a emplenar pel centre sanitari, pel transportista i pel tractador

Fitxa d'acceptació:
a emplenar pel centre sanitari i pel tractador

Autorització de transport:
a emplenar pel transportista (només residus de RISC)

Full de seguiment itinerant:
a emplenar pel centre productor, pel transportista i pel tractador

